

FORP

Република Северна Македонија

Министерство за внатрешни работи

Архивски знак:	_____
Шен је архивирано:	_____
Рок на чување:	_____ год.
Азабат и граѓајче:	_____ итв.
20	година
Потпис:	_____ итв.
Номенклатура:	

Рег. бр. 13.1.2 - *47599/1*
Скопје, *13-06-2019*

ДО
ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
- Генерален секретаријат

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonise se Verut
ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
QEVERIA E REPUBLIKES SE MAKEDONISE SE VEDIUT
Скопје-Shkup

Примено:	18-06-2019		
Ергапија:			
Слог Един.	Број:	Прилог:	Вредност:
Секретар	Нумер:	Сhtotcev	Vlera:
<i>45</i>	<i>3443</i>	<i>/6</i>	

ПРЕДМЕТ: Ревидиран текст на Годишен извештај, доставува.-
ВРСКА: Наш акт бр. 13.1.2 – 36199/1 од 06.05.2019 година

Почитувани,

Со наш акт под горенаведениот број и датум до Владата на Република Северна Македонија доставен е Годишен извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција за 2018 година.

Постапувајќи по забелешките на Министерството за одбрана доставени со акт бр. 12/3-3427/1 од 30.05.2019 година, во прилог ви доставуваме ревидиран текст на предметниот извештај.

Со почит,

изработил: Филип Василевски *ФV*
контролиран: Анета Миленкоски
согласен: Снежана Петровиќ-Арсовска *СП*
одобрил: Весна Доревска *ВД*

ПРИЛОГ: Како во текстот.-

Влада на Република Северна Македонија
Национална комисија за борба против трговија со луѓе
и илегална миграција

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
НА НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЈА ЗА БОРБА ПРОТИВ ТРГОВИЈА СО
ЛУЃЕ И
ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА
ЗА
2018 година

Скопје, март 2019 година

Содржина

1. Поддржувачка рамка	3
1.1 Координирачки структури	3
1.2 Законска и регулаторна рамка.....	4
1.2 МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА	7
1.3 РЕЛЕВАНТНИ МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ПОСВЕТЕНИ НА БОРБАТА ПРОТИВ ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕТО МИГРАНТИ	12
2. Превенција	13
2.1 Идентификување на причини за појава на трговија со луѓе и илегална миграција	13
2.2 Јакнење на капацитетите и реализација на превентивни активности.....	17
2.3 Подигање на јавната свест и едукација	26
3. Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите.....	30
3.1 Механизми за идентификација и упатување на жртвите.....	30
3.2 Идентификација и упатување на жртвите.....	33
3.3 Директна помош и заштита на жртви и мигранти	33
3.3 Правна помош на жртви на трговија со луѓе и мигранти	34
4. Буџет	35
5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти	36
5.1 Предистражна постапка	36
5.1.1 Трговија со луѓе/дете	36
5.1.2 Криумчарење мигранти.....	38
5.2 Кривична постапка	41
6. Препораки по планирани активности за 2019 година	42

1. Поддржувачка рамка

1.1 Координирачки структури

Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција¹ (Комисијата) е тело кое ги обединува и координира сите засегнати страни во борба против трговијата со луѓе. Со Комисијата раководи Национален Координатор², а учествуваат негов заменик, секретар и членови на Комисијата.³

Во рамките на Комисијата од 2003 година функционира Секретаријат⁴, задолжен за реализација на одлуките на Комисијата и Подгрупа за борба против трговија со деца, етаблирана во 2003 година.⁵

Поради кадровски промени во Министерството за внатрешни работи во 2017 година, Владата на Република Македонија именуваше нов Координатор на Националната комисија за трговија со луѓе и илегална миграција.⁶

Комисијата континуирано одржува состаноци⁷ на кои се дискутираат и предлагаат битни решенија и заложби за унапредување на областа на трговијата со луѓе и илегална миграција.

Развиени се специјализирани механизми во борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција и направена е јасна распределба на задачи на институциите и организациите на централно и локално ниво во идентификација, помош и поддршка на жртви на трговија со луѓе и ризични групи.

Министерството за труд и социјална политика (МТСП), т.е Секторот за еднакви можности, преку канцеларија на Националниот механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе (НМУ) во текот на 2018 година, продолжи да ги спроведува активностите предвидени со Националната стратегија (НС) и НАП 2017-2020 година. Исто така, соработката и координација со социјалните работници од Центрите за социјална работа

¹Одлука објавена во „Службен весник на РМ“ бр.18/2001.

²Владата донесе Решение за именување Национален Координатор и членови на Националната комисија на седницата одржана на 30.01.2007.

³Членови на Комисијата: МВР, МНР, МТСП, МП, МОН, Министерство за здравство, Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Судија од Основен суд Скопје 1, Државен инспекторат за труд и Агенција за вработување на РМ.

⁴Членуваат претставници од меѓународни, Здруженија на граѓани и експерти од владините институции: МВР-СТЛИМ, МТСП-НМУ, Амбасадата на САД во РМ, ICMPD, OSCE, IOM, UNHCR, Македонско здружение на млади правници, СОЖМ, Регионален Центар- MARRI, Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“, Здружението на граѓани „За среќно детство“, Здружението на граѓани „Семпер“ и Црвен крст на Република Македонија.

⁵ Претседава Советник за заштита и превенција од трговија со луѓе во МТСП-НМУ, а членуваат претставници на: МВР-СТЛИМ, ЦГРМ-МВР, Амбасадата на САД во Скопје; ICMPD, OSCE, IOM, Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“, Здружението на граѓани „За среќно детство“, Здружението на граѓани „Еднаков Пристап“ како и заменик Народен правоборник кој е во улога на надворешен член/набљудувач.

⁶ број 44-3128/1 од 04 јули 2017 година „Службен весник на РМ“, број 84/2017

⁷Одржани се два состаноци во текот на 2017 година на 15ти февруари и 27ми септември.

(во 30 града на РМ), трудовите инспектори, Министерството за внатрешни работи/Националната Единицата за спречување на криумчарење мигранти и трговија со луѓе, со Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и сексуално насилиство, како и со Здруженијата на граѓани се одвиваше во континуитет.

Во 2018 година со поддршка на меѓународен и локален експерт ангажирани од страна на ИОМ во рамките на проектот “Зајакнување на националните капацитети во областа на азилот, миграциите и трговијата со луѓе” финансиран од Европската Унија, се спроведе сеопфатна анализа на функционирањето на НМУ, при што се добиени соодветни препораки за негово унапредување.

Со цел децентрализација на Националната комисијата, во 2013 година беа формирани Локални комисии за борба против трговија со луѓе и илегална миграција во Битола и Тетово, а потоа во 2014 во Штип. Дополнително во 2016 година Комисијата донесе одлука за формирање на три нови Локални комисии во Прилеп, Гевгелија и Велес. Воедно, поради промените настанати како резултат на локалните избори, Комисијата достави барање до општините во кои веќе се формирани локални комисии за назначување на претседатели на Локалните комисии и ревидирање на нивното членство.

1.2 ЗАКОНСКА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА

Со цел надминување на забелешките на ГРЕТА и усогласување со член 8 од Директивата 2011/36/EU во декември 2018 година во Кривичниот законик⁸ беше инкорпорирано Начелото на неказнување на жртвите на трговијата со луѓе. Со оваа законска измена експлицитно се наведува дека нема да се казни жртвата на трговија со луѓе која била принудена да стори кривично или друго казниво дело додека била жртва, а кое е непосредно поврзано со нејзината положба на жртва. Истата одредба е предвидена и за дете - жртва на трговија со луѓе. Исто така, во членот 418-а се намалува казната за делото од ставот (4) од најмалку осум на најмалку пет години; и во членот 418-б се намалува казната за делото од ставовите (3 и 5) од најмалку осум и десет на најмалку пет години;

Во мај 2018 година усвоен е Законот за странци⁹ со кој се врши исполнување на препораките на ГРЕТА¹⁰ во однос на дозволата за привремен престој на жртвите на трговија со луѓе, периодот за опоравување и рефлексија и обезбедување повеќе права за жртвите.

⁸ Усвоен од Собранието на РСМ на 31 декември 2018 година

⁹ Усвоен на 21.05.2018 година од страна на Собранието на РМ

¹⁰ Експертска група за преземање акција против трговија со луѓе (GRETA)

Со измени и дополнувања на Законот за социјална заштита¹¹ во март 2018 година се прошири мандатот на Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и се овозможи сместување и на жртви на сексуално насилиство. Исто така, направени со измена и дополнување на „Правилникот за нормативите и стандардите за простор, опрема, стручни кадри и средства потребни за основање и започнување со работа на установа за социјална заштита во Центар за лица-жртви на трговија и на сексуално насилиство.“ На овој начин, се овозможи сигурно место каде може да се сместат идентификуваните жртви на овие видови на родово базирано насилиство, истиот е адаптиран за лица со посебни потреби. За функционирање на овој Центар, според меѓународните стандарди за човекови права, изготвени се интерни документи кои се однесуваат на постапките и процедурите на упатување, сместување, престој, правилата за однесување на ангажираниот персонал, протоколот за заштита и сл.

Во ноември 2018 година, Националниот координатор за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, м-р Магдалена Несторовска заедно со преговарачкиот тим од Република Северна Македонија остварија работна средба со г.Митар Ѓурашковиќ, раководител на Канцеларијата за координација на активности за борбата против трговија со луѓе и преговарачкиот тим Национален координатор за трговија со луѓе на Република Србија, со цел усогласување на нацрт-текстот на Договорот за соработка во областа на борбата против трговија со луѓе. Иницијативата за склучување на Договорот произлегува од Националните комисии за борба против трговија со луѓе на двете држави и ќе резултира со подобрување на условите за унапредување и размена на информации меѓу надлежните служби, како и спроведување заеднички проекти и кампањи заради продлабочување на соработката во областа на борбата против трговијата со луѓе. По завршување на процесот на преговорите помеѓу двете држави ќе следи потпишување на Договорот за соработка во областа на борбата против трговијата со луѓе од страна на Единицата за спречување на криумчарење мигранти и трговија со луѓе на РСМ и Постојаната ударна група за криумчарење на мигранти на Република Србија, односно Националните единици (Task Force) на двете држави, за превенција, унапредување и размена на информации на криумчарење мигранти.

На самата средба, произлезе и иницијатива за склучување на Договор помеѓу Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија за соработка во областа на борбата против криумчарењето

¹¹(„Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 16/14, 180/14, 33/15, 72/15, 104/15, 150/15, 173/15, 192/15, 30/16 163/17 и 51/18)

¹² Од страна на Министерството за внатрешни работи е изготвен нацрт-текст на Договорот и истиот е пуштен како предлог до српската страна. Средбата беше помогната со страна на Меѓународната организација за миграции ИОМ Скопје во рамките на регионалниот проект „Зајакнување на капацитетите и механизмите за идентификување и заштита на ранливи категории мигранти од

Националната комисија со поддршка на Меѓународната организација за миграции (ИОМ)¹³ ги ревидираше Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе (СОП). За изработка на СОП беа ангажирани две експертки¹⁴ кои преку интервјуа со поедини структури и две валидациони работилници во соработка со членовите на Националната комисија, го изработија предлог текстот на СОП. СОП беа последователно усвоени од Националната Комисија и од Владата на РСМ¹⁵.

Македонско здружение на млади правници (МЗМП) беше дел од работната група која работеше на Предлог Законот за бесплатна правна помош (ЗБПП) од февруари 2018 година, а поднесоа и коментари до Комисијата за политички систем и односи помеѓу заедниците при Собрание на Република Северна Македонија. Коментарите на законот покрај другото се однесуваа и на подобрување на пристапот до правда и правна помош на жртвите на трговија со луѓе, и посебно предложено во член 2 став 1 да се прецизира дека законот се однесува и за правна помош на деца во ризик и жртви од кривични дела. Дополнително, спорен беше член 30 од предлогот според кој што жртвите на кривичните дела кои се јавуваат како оштетени се оставени без право на бесплатна правна помош во ЗБПП, а такво право не е предвидено ниту во ЗКП. Во своите коментари МЗМП ја истакна и потребата за намалување на рестриктивните услови за користење на правото на БПП и пократки рокови кога е во прашање постапувањето со жртвите на трговија со луѓе. Поради големиот дел на проблеми кои беа посочени кон предлог текстот, по јавната расправа во Собранието истиот е вратен на доработка во Министерството за правда, како би се подобрил квалитетот на текстот и би се усвоиле квалитетни и ефикасни решенија кои ќе гарантираат пристап до правда, а во исто време ќе придонесат за поактивно вклучување на граѓанските организации и адвокатите во обезбедувањето на бесплатната правна помош. МЗМП поднесе коментари до Комисијата за одбрана и безбедност во Собрание на Република Северна Македонија за новиот Предлог Закон за странци од април 2018 за кој е одложена примената од една година¹⁶. Коментарите се однесуваа на зајакнување на правната заштита на жртвите на трговија со луѓе-странски државјани. МЗМП поднесе коментари и за Предлогот на Кривичниот Закон од септември 2018 година во однос на преквалификација на кривично дело – Противправно лишување од слобода и внесување на нов став во член 140 во кој се предвидува доколку делото е сторено кон дете или жртва на трговија со луѓе да се предвиди потешка казна за сторителите од најмалку

државите на Западен Балкан“Регионалниот проект се спроведува во бте држави на Западен Балкан (Македонија, Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Албанија и Косово) и е финансиран од Стейт департментот на САД, Биро за миграции, популација и бегалци (PRM).

¹³ Меѓународната организација за миграции го поддржи ревидирањето на СОП за постапување на жртви на трговија со луѓе преку регионалниот проект „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во земјите од Западен Балкан“.

¹⁴ проф. Верица С.Трајкова и Санија Бурагева

¹⁵ Донесени од страна на Владата на РСМ на сто и втората седница која беше одржана на 13.11.2018 година сп. весник број 97 од 28.05.2018

четири години. Исто така, поднесени се и коментари на Предлог Законот за социјална заштита од октомври 2018 година во однос на правото на социјална заштита кое е потребно да го уживаат жртвите на трговија со луѓе, уредено со член 14 од предлог законот каде се наведени барателите на азил, лицата со признаен статус на бегалец и лицата под супсидијарна заштита, а се пропуштени жртвите на трговија со луѓе како корисници на социјална помош, посебно имајќи го предвид фактот дека нивниот привремен престој во Република Северна Македонија е детално уреден согласно член 124 од новиот Закон за странци¹⁷.

1.2 МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

- Во периодот од 29-30 март 2018 година во Тирана, Република Албанија беше одржан состанок по повод започнувањето на проектот “Подобрување на обезбедувањето на услуги и свесноста за борба против трговија со луѓе на Балканот - Албанија, Македонија, Црна Гора и Косово. На состанокот учество зема Заменик Националниот координатор за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, м-р Светлана Влаховиќ Димановска. Целта на состанокот беше запознавање со проектот, улогите и придонесите во постигнувањето на очекуваните резултати како и формирање Управен одбор со задача да ги следи активностите и развивање на транснационалниот механизам за соработка.

- На покана на Специјалниот претставник и координатор за борба против трговија со луѓе на ОБСЕ, Националниот координатор за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, м-р Магдалена Несторовска учествуваше на 18та Конференција на Алијансата за борба против трговија со луѓе на тема: “Секој има своја улога: Како заеднички да направиме разлика” која се одржа од 23-24 април 2018 година во Виена, Австрија. Целта на Конференцијата беше промоција на важноста од создавање партнерства за зголемување на кохерентноста на напорите за борба против трговија со луѓе како и зајакнување на соработката на локално, национално, регионално и меѓународно ниво.

- Во периодот од 22-23 мај 2018 година на покана на Советот на Европа Националниот координатор, м-р Несторовска и Заменик Националниот координатор м-р Влаховиќ Димановска во Стразбур, Франција учествуваа на Конференција одржана по повод 10 години од имплементирање на Конвенцијата за акција против трговијата со луѓе: влијание и предизвици”, како и на состанок на Националните координатори за борба против трговија со луѓе организиран од страна на ОБСЕ.

- Во организација на Националната комисија за борба против трговија со луѓе на Република Бугарија заедно со ИЦМПД од 31 мај до 1 јуни 2018 година

¹⁷ Сл. Весник број 97 од 28.05.2018

во Софија беше одржан Меѓународен форум на тема: Западен Балкан и Европска Унија: Национални системи за борба против трговија со луѓе во Југоисточна Европа во контекст на процесот на пристапување. На Форумот учество зема Заменик Националниот координатор м-р Влаховик Димановска. Темата на Форумот беше насочена кон постигнатиот напредок на земјите од Западен Балкан во борбата против трговијата со луѓе и степенот на постигнување на препораките на Директивата 2011/36/EU на Европската Комисија.

- Една од целите предвидени во Националната стратегија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2017-2020 година е усогласување на националната со меѓународната рамка, односно формирање на Фонд за компензација на жртвите од трговијата со луѓе. На иницијатива на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција на 8 јуни 2018 година во Клубот на пратеници во Скопје беше одржана Работилница за размена на искуства за остварување на правото на компензација на жртвите од трговијата со луѓе. На Работилницата земаа учество претставници од Националната комисија и Секретаријатот, како и членови на Работната група задолжена за измени и дополнување на Кривичниот законик на Република Македонија и делегација од Косово која работела на изготвување на косовскиот модел за регулирање на ова прашање. Работилницата овозможи да се развие дискусија околу дефинирањето на македонскиот модел со кој оваа ранлива категорија на луѓе би добиле соодветен третман.

- На покана на Советот на Европа претставник од Националната единица за сузбибање криумчарење мигранти и трговија со луѓе учествуваше на Мултидисциплинарната работилница за транс-националната соработка во борбата против трговијата со луѓе. Работилницата се одржа на 31 мај 2018 година во Белград, Србија. Целта на Работилницата беше јакнење на капацитетите на релевантните фактори за успешна транснационална соработка и размена на информации помеѓу одговорните лица и невладиниот сектор со цел безбедно враќање и реинтеграција на жртвите од трговијата со луѓе.

- Во периодот од 13-14 јуни 2018 годин во Брисел, Белгија се одржа состанок на мрежата на Национални известувачи и еквивалентни механизми на ЕУ со кој претседаваше бугарското претседателство. Учество на состанокот зеде претставник од Националната комисија.

- Во организација на Канцеларијата за drogi и криминал на Обединетите Нации во Австралија а во соработка со Националната комисија за борба против трговија со луѓе на Босна и Херцеговина од 3-5 октомври 2018 година во Сараево, БиХ беше одржана Работилница за подобрување на

националните и регионалните капацитети за борба против трговија со луѓе со принуда за вршење на криминални активности во Југоисточна Европа. На Работилницата учество земаа претставник на Националната комисија и претставник на Националната единицата за сузбивање криумчарење мигранти и трговија со луѓе. Целта на Работилницата беше подигнување на свеста во врска со трговијата со луѓе со принуда за вршење криминални активности, како и формирање на сет конкретни акции за идни активности.

- Од 31.10-2.11 2018 година во Софија, Бугарија беше одржана Регионална работилница за “Подобрување на капацитетите и соработката во борбата против трговијата со луѓе преку злоупотреба на интернет технологијата во југо-источна Европа”, со учество на претставници од Националната комисија. Целта на Работилницата беше подигање на свесноста за поврзаноста на трговијата со луѓе и злоупотребата на дигиталната технологија, како и наоѓање конкретни начини за преземање конкретни мерки.

- Во периодот помеѓу 15-16 ноември 2018 година во Лондон, Обединетото Кралство беше одржана Меѓународна Конференција: “Политиките за напредок: ставање крај на осакатување на женските гениталии и присилните бракови”. Конференцијата беше организирана од страна на Владата на Обединетото Кралство и Советот на Европа, а на неа присуствуваше Националниот координатор, м-р Несторовска.

- На покана на Канцеларијата на Координаторот за борба против трговија со луѓе на ЕУ, Заменик Националниот координатор, м-р Влаховиќ Димановска беше дел од состанокот на мрежата на националните известувачи или еквивалентни механизми за борба против трговија со луѓе на ЕУ. Состанокот се одржа во периодот 3-4 декември 2018 година во Брисел, Белгија.

Претставник од МВР учествуваше на петиот годишен состанок во организација во рамките на проектот „Поддршка за одржлив развој на соработката на граничните полиции во Југоисточна Европа – BORDAIRPOL II“, одржан во Будва на 08.11.2018 година¹⁸.

Претставниците на Националната единица при МВР во текот на 2018 година земаа учество на повеќе настани - семинари, курсеви, студиски посети, состаноци во странство:

Меѓународната организација за миграции (ИОМ на 26 април 2018 година) организираше регионален состанок на Национални координатори

¹⁸ На состанокот присуствуваа претставници од четирите мрежи на МАРРИ од областа на граничната полиција, мрежата за азил, за реадмисија и за трговија со луѓе од Македонија, Албанија, Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора и Косово. Како корисници на проектот, во работата учествуваа и претставници од Бугарија, Романија и Молдавија.

за борба против трговија со луѓе од државите на Западен Балкан. Целта на регионалниот состанок беше давање преглед на напорите на државите од Западен Балкан во борбата против трговијата со луѓе, заштитата на ранливите категории мигранти и регионална соработка на полето на борбата против трговија со луѓе.¹⁹

Националната комисија, Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Специјалниот претставник и координатор за борба против трговијата со луѓе со седиште во Виена на 28 март 2018 година организираа Регионална работилница за рамена на искуства и добри практики меѓу земјите од Западен Балкан во однос на раната идентификација и заштитата на жртви на ТЛ во мешаните миграциски токови. На работилницата учествуваа над 40 претставници на државите од Западен Балкан, вклучително и Национални Координатори, претставници на полициските органи, социјалните и миграциските служби, невладини организации кои се застапуваа за унифициран пристапот во идентификација на жртвите меѓу ризични групи.

- Во организација на Канцеларијата на Совет на Европа во Белград, Србија на 31 мај 2018 година беше одржана Мултидисциплинарна работилница за транснационална соработка во борбата против трговија со луѓе. На Работилницата учество зема претставник на Националната единицата за сузбивање криумчарење мигранти и трговија со луѓе. Целта на работилницата беше зајакнување на меѓусебната соработка на земјите кои се наоѓаат на балканската ruta со цел идентификување на случаи на трговија со луѓе преку миграциските рути.

Во рамките на Прашки процес (ИЦМПД) од 27 до 29 ноември 2018 година во Баку, Азербејџан беше организирана работилница за Борба против трговија со луѓе, со цел збогатување на знаењето за самиот феномен, како и развивање на ефективни политички одговори насочени кон жртвите за идна превенција и идентификација. На работилницата присуствуваше еден преставник од Националната единица како и преставници од Азербејџан, Украина, Чешка, Црна Гора, Турција, Казахстан, Белорусија, Киргистан и Грузија.

Во рамки на проектот „Справување со трговијата со луѓе по мигранците рути“ кој се спроведува од 2016 година од страна канцеларијата на Специјалниот претставник и координатор на ОБСЕ за борба против трговијата со луѓе, во периодот од 10-14 декември 2018 се одржа четвртата обука во Центарот за полициска обука и стабилност (CoESPU) во Виченца, Италија. Меѓу 70 учесници од сите земји членки на ОБСЕ, од Република Северна Македонија учествуваа тројца претставници кои низ практичен и интерактивен карактер, преку симулирани сценарија,

¹⁹ Состанокот е организиран со поддршка од страна регионалниот проект „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во земјите од Западен Балкан“финансиран од Канцеларијата на Стејт департментот на САД за мониторинг и борба против трговија со луѓе во 6 држави од Западен Балкан.

имаа прилика да и надградат своите сознанија и практични вештини за борбата против трговијата со луѓе во мешани миграциски текови

Мисијата на ОБСЕ организираше студиска посета во Италија, каде, зедоа учество двајца претставници на Националната единица. Посетата овозможи запознавање со постапките и практиките на постапување во областа на азилот и борба против ТЛ и илегална миграција во земјите на Европската Унија.

Канцеларијата на Советот на Европа организирше студиска посета во Финска²⁰, Хелсинки во соработка со Регионалниот трудов инспекторат за Јужна Финска.

Здружението на граѓани против насиљство и трговија со луѓе „Отворена Порта-Ла Страда“ во текот на 2018 година, учествуваше на повеќе меѓународни настани, како што се:

- 62та Комисија на Статусот на Жената во Њујорк -
- Состанокот на ОБСЕ Supplementary Human Dimension Meeting “Child trafficking – from prevention to protection”, каде панелист од Здружението го сподели своето искуство во обезбедување на услуги за заштита на децата жртви на трговија со луѓе;
- Регионален настан за одговор на општините во однос на миграциско движење и кризни ситуации” Сараево, организиран од ГИЗ;
- Интернационален експертски состанок-меѓународна платформа на невладини организации, која беше посветена на безбедно и соодветно враќање, фер третман и рано идентификување на жртвите на трговијата со луѓе во Софија;
- Регионалната министерска конференција во Белград “Иницијатива за социјална димензија за интеграција во ЕУ”;
- Регионална социјална академија организирана од IRIS Мрежата во Белград;
- Тркалезната маса „Обезбедување на заштита во услови на миграција“ каде имаше свое излагање за состојбата со мигрантската криза во РСМ во текот 2018 година во Брисел.

Во Скопје здружението учествуваше и спроведе: Работилница за “Подобрување на сервисите и подигнување на свеста за борба против трговијата со луѓе на Балканот, каде што учесници беа претставници од државни институции и НВО-а од Албанија, Македонија, Црна Гора и Косово²¹; Креирање на Унифицирани стандардни оперативни процедури за

²⁰ Од 3-5 јули, на студиската посета учествуваа 11 претставници од Државниот трудов инспекторат, Националната единица и НМУ.

²¹ Финансиран од Соединетите Американски Држави, преку J/TiP програма На работилницата учествуваа учесници од МТСП, Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, МНР (вклучувајќи и конзулатарни и дипломатски кадри), МВР, Министерството за правда, судиите, јавните обвинители, како и претставници на граѓанското општество, академските институции и меѓународни организации. На работилницата учествуваа и странски преставници и експерти од јавни институции и од невладини организации од земјите на дестинација на македонските жртви, од земјите на потекло на жртвите од странство идентификувани на македонско тло и од други земји со цел да ги споделат своите најдобри практики, на пример, Албанија, Бугарија, Италија и Србија;

постапување со жртви на трговија со луѓе; "Мултидисциплинарна работилница за транснационална соработка за спречување и борба против трговијата со луѓе". Партнерски состанок, со 18 Граѓански организации од Македонија како дел од Мрежата ИРИС, кои што во наредните четири години ќе се залагаат за подобрување на социјалните услуги на ранливите категории на граѓани;

1.3 РЕЛЕВАНТНИ МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ ПОСВЕТЕНИ НА БОРБАТА ПРОТИВ ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ И КРИУМЧАРЕЊЕТО МИГРАНТИ

Преговарачкиот тим на Република Северна Македонија предводен од Министерот за внатрешни работи г. Оливер Спасовски и преговарачкиот тим на Европската Унија предводен од г. Димитрис Аврамополус во 2018 година го парафираа Договорот за статус меѓу Владата на Република Македонија и ЕУ за акции спроведени од страна на Агенцијата за европска гранична и крајбрежна стража во Република Македонија (Договор со Фронтекс). Договорот овозможува имплементација и соработка со ЕУ и Фронтекс, согласно Регулативата број 2016/1624 од 14 септември 2016, за Европската гранична и крајбрежна стража, со која Фронтекс има мандат за распоредување на мисии и на територија на земји кои не се членки на ЕУ.

Во март 2018 година во Брдо, Словенија беше потписан Протоколот за соработка за борба против трговија со луѓе помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Косово за соработка во областа на борба против трговија со луѓе. Потписници на Протоколот се Националните координатори за борба против трговија со луѓе, за Република Северна Македонија- м-р Магдалена Несторовска и за Република Косово- г. Милан Радојевиќ.²²

Во јули 2018 година во Охрид, Република Северна Македонија, беше потпишана Спогодба помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Црна Гора за соработка во областа на борбата против трговија со луѓе. Спогодбата ја потпишаа Министрите за внатрешни работи, за Република Северна Македонија г.Оливер Спасовски и за Црна Гора г.Мевлудин Нуходиќ.²³

²² Протоколот беше на иницијатива на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција и истиот беше усогласен за време на преговорите помеѓу двете делегации кои се одржаа во ноември 2017 година.

²³ Спогодбата беше на иницијатива на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција и истата беше усогласена за време на преговори помеѓу двете делегации (октомври 2017 година во Скопје и декември 2017 година во Подгорица).

2. Превенција

2.1 ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ИЛЕГАЛНА МИГРАЦИЈА

На иницијатива на Националната комисија, со поддршка на ИОМ и Канцеларијата на Советот на Европа беа ревидирани Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе. Исто така беше иработено Стручно мислење кое беше презентирано на 30 претставници од Националната комисија, социјални работници, Националната единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе и здруженија на граѓани. По завршување на процесот за анализа²⁴ беше изработен документот *Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе* и истиот беше усвоен од страна на Комисијата, а потоа и од Владата на Република Северна Македонија.

Во 2018 година Меѓународната организација за миграции (ИОМ) го објави регионалниот аналитички извештај „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во земјите на Западен Балкан“²⁵. Целта на аналитичкиот извештај беше да ги идентификува структурните недостатоци и предизвици во идентификувањето на потенцијални и жртви на трговија со луѓе кај мешаниите миграциски текови. Фокусот беше ранливоста на мигрантите кои транзитираат низ регионот а со цел истите да развијат програми и мерки за надградба на капацитетите и заштитата на ранливите категории.

Мисијата на ОБСЕ помогна и во изработката на едукативни материјали - Прирачник и Практикум за заштита на учениците од трговија со луѓе (на македонски и албански јазик), кои се наменети за користење во образовниот систем. Материјалот е првично изготвен од страна на УНИТАС фондацијата Србија и истиот е целосно прилагоден на нашето важечко законодавство, процедурите и институционалната рамка, одобрен од страна на Бирото за развој/МОН.

Во текот на 2018 година ИЦМПД продолжи со имплементација на проектот *Study on Trafficking Resilience and Vulnerability en route to Europe (STRIVE)*²⁶. Главната цел на проектот е да обезбеди информации за феноменот на трговијата со луѓе во контекст на илегалните миграциски

²⁴ Меѓународната организација за миграции го поддржа ревидирањето на СОП за постапување на жртви на трговија со луѓе преку регионалниот проект „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во земјите од Западен Балкан“.

²⁵ Аналитичкиот извештај беше изработен во рамките на регионалниот проект „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во државите на Западен Балкан“ финансиран од Канцеларијата на Стејт департментот на САД за мониторинг и борба против трговија со луѓе. Извештајот дава прегледи на сите 6 држави од Западен Балкан (Македонија, Србија, Црна Гора, Косово, Албанија, Црна Гора и Босна и Херцеговина).

²⁶ Станува збор за истражувачки проект кој ги опфаќа следните земји: Бугарија, Грција, Унгарија, Македонија и Србија (земји на тразит и прво пристигнување во ЕУ долж трасата на Западен Балкан), Германија (една од најважните земји на дестинација), како и Италија (земја на прво пристигнување во ЕУ) долж централната медитеранска ruta.

рути во Европа, како и утврдување кои категорији на бегалци/мигранти се поранливи, а кои поотпорни на ризиците од трговија со луѓе. Целта на истражувањето е да се зацртаат активности за спречување на трговијата со луѓе долж мигрантските рути, поефикасно идентификување и заштита на жртвите, како и гонење на сторителите. Истражувачката фаза во сите земји учеснички во проектот заврши во октомври 2018 година. Одржани се и две истражувачки работилници и наодите за прв пат беа претставени на работилница за собирање, анализа и дисеминација на информации поврзани со миграцијата, која се одржа на 2 октомври 2018 година во Скопје, во рамки на прашкиот процес. Наодите од истражувањето се инкорпорирани во финалната студија која официјално ќе биде презентирана во март 2019 година на конференција во Атина.

Во рамките на претседателството на Бугарија со Европската Унија (ЕУ) во првата половина од 2018 година, ИЦМПД изготви нон-пејпер документ чија цел е да служи како компас за дефинирање на идните насоки/ангажмани на ЕУ во активностите поврзани со борбата против трговијата со луѓе во земјите од Западен Балкан²⁷. Документот содржи информации од извештаите на Европската комисија (ЕК) објавени на 17 април 2018 година за напредокот на Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Македонија, Црна Гора и Србија, а исто така ги зема предвид и препораките за овие земји од ГРЕТА. Наодите на истражувањето во рамките на проектот на ИЦМПД “Trafficking along Migration Routes to Europe - Bridging the Gap between Migration, Asylum and Anti-Trafficking” се исто така содржани во документот.

Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ во извештајниот период изготви: *Прирачник за здруженија на граѓани* кој има за цел да врши Мониторинг на активностите за превенција, идентификација, заштита, правда и координација за децата жртви на насилиство; *Извештај за улогата на народниот правобранител во заштитата на правата на децата жртви*, кој има за цел идентификација на потребите на народниот правобранител во однос на објективното следење и информирање за состојбата на насилиство врз децата и соодветно постапување; *Извештај на здруженија на граѓани за насилиство врз децата*. Извештајот пред сè има за цел да даде слика за состојбата со насилиството врз децата во земјава низ призмата на здруженијата на граѓани и нивните напори за заштита на децата жртви.

Воедно, дистрибуираше различни информативни, едукативни и превентивни материјали кои што имаат за цел едукација на професионалците, подигање на јавната свест, превенција и промовирање на

²⁷ Документот е изготвен врз основа на истражување кое беше спроведено од страна на ИЦМПД, Националната Комисија за борба против трговија со луѓе во Бугарија и координаторите за борба против трговијата со луѓе од регионот на Западен Балкан. Документот беше презентиран и дискутиран на меѓународниот форум “Западен Балкан и Европската унија: системи за борба против трговијата со луѓе во Југоисточна Европа во контекст на процесот на пристапување”, што се одржа на 31-ви мај-1 јуни во Софија, Бугарија.

СОС линија како што се: Прирачник за систем на упатување/обезбедување на социјални услуги на мигранти; Прирачник за здруженија на граѓани: Мониторинг на активностите за превенција, идентификација, заштита, правда и координација за децата жртви на насилиство; Извештај за улогата на народниот правоборанител во заштитата на правата на децата жртви; Извештај на здруженија на граѓани за насилиство врз децата 2017; Брошура-На кафе со бегалците; Лифлет - Жртви на трговија со луѓе: Запознајте се со своите права и поддршката која може да ја очекувате; Лифлет -Жртви на трговија со луѓе: Право на правна помош и надомест на штета; Лифлет - Услугите на здружението, торби и постери со слоганот - Постапува внимателно како и тетратки со бројот на СОС линијата.

Национален експерт од здружението на граѓани „За среќно детство“ изготви: *Програма за обука на Националната единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе*, како и *Индикатори за деца жртви на трговија со луѓе за наставници и стручни служби поддржано од Совет на Европа.*

Националната комисија изработи лифлет за информирање за трговијата со луѓе кој беше испечатен и дистрибуиран на целни групи со поддршка на Канцеларијата на Совет на Европа. Исто така, Канцеларијата на Совет на Европа го испечати Извештајот на ГРЕТА од 2017 година, преведен на македонски и албански јазик.

Националната комисија го поддржа регионалниот проект „Деца во движење меѓу Приштина- Скопје -Тирана“ поддржан од Мисијата на ОБСЕ во Косово преку споделување на прашалници до надлежните национални институции и субјекти, давајќи активен придонес во истражувањето.

Локалната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција на општина Гевгелија согласно Акцијскиот годишен план и водејќи се од приоритетите и програмските определби на Националната комисија, во текот на 2018 година реализираше голем број активности со цел превенција, едукација и подигање на јавната свест за препознавање на опасностите да се стане потенцијална жртва на трговијата со луѓе.

- Во февруари во насока на соработка со институциите на локално ниво и согледување на состојбата на локално ниво беа изгответи прашалници за секоја институција соодветно при што :

-Од МТСП-МЦСР Гевгелија се обезбедија податоци за состојбата со дисфункционални и егзистенцијално загрозени семејства во општината, како средини од каде можат да се регрутираат жртви на ТЛ;

-Од МВР-ПС Гевгелија и РЦ за ГР ЈУГ, податоци за малолетничка деликвенција, број на откриени кривични дела ТЛ и криумчарење мигранти, број на откриени илегални преминувања на дневна основа;

- Од МОН - Податоци за деца кои не посетуваат настава подолг период и причини за тоа;
- Трудова инспекција – детектирање на случаи на експлоатација на детски труд или присилна работа, непријавени вработени странци;
- МЗ – При превентивните редовни систематски прегледи на учениците дали има појава на злоставувани или запоставени деца и колкав е бројот, како и други детектирани случаи кои можат да укажат на потенцијални жртви на ТЛ;
- АВРМ; – колкав е бројот на лица работноспособни кои бараат работа во странство и сл.

Добиените податоци беа анализирани од страна на Локалната комисија со цел детектирање на ризична и целна група кон која посебно треба да се насочи работата на комисијата.

-Во март/април Локалната комисија во соработка со психолошко-педагошката служба на Средното општинско училиште „Јосиф Јосифовски“ од Гевгелија беа изгответи прашалници на тема „Трговија со луѓе и илегална миграциј“ каде учество земаа 57 ученици од I и II година, и се изврши евалуација на одговорите со цел да се утврди колку децата на возраст од 14-16 години имаат познавање на оваа тема.

-Во јуни Локалната комисија во соработка со НВО “Поддршка“ и „Здружението за регионален центар за одржлив развој“ и средното училиште од Гевгелија беа делени флаери на патниците на Граничен премин Богородица, со посебна тематика за илегалната миграција.

-По повод 30 јули, Светски ден против трговијата со луѓе, со цел потсетување на сите жртви на Трговијата со луѓе, претставници на Локалната комисија за трговија со луѓе и илегална миграција од Гевгелија остварија посета на ПТЦ-Привремениот транзитен центар за мигранти “Винојуг“ во Гевгелија, каде што од страна на службите кои работат во ПТЦ (Гранична полиција, Црвениот крст, МТСП, ИОМ, La strada, ЦУК и другите) беа информирани за моменталната состојба со бројот на мигранти кои во моментот се присутни и помошта која им се дава за да им се олесни престојот во ПТЦ.

Исто така беше остварена средба со мигранти од Ирак кои доброволно изразиле желба да се вратат во својата земја и за што веќе била започната постапка од страна на надлежните служби и меѓународни организации за враќање во нивната матична земја.

Исто така од страна на Локалната комисија за потребите на мигрантите беше донирана храна, средства за хигиена и облека.

-По повод 18 октомври – Европски ден за борба против ТЛ , Локалната комисија на општина Гевгелија во соработка со Црвен крст –ООК Гевгелија и ООУ “Крсте Мисирков“ Гевгелија, одржаа едукативно предавање, прикажаа краткометражен филм и спроведоа тестирање на учениците од 9-то одделение (деца на возраст од 13-14 години) на тема “Препознавање на опасностите да се стане потенцијална жртва на трговијата со луѓе “.

- Од 2-9 декември по повод одбележувањето на Недела на борба против Трговија со луѓе, Локалната комисија во соработка со сите општински училишта во Гевгелија (четири основни и едно средно училиште) одржа повеќе активности и тоа:

- На сите ученици од 11- 18 годишна возраст им подели флаери со содржина на тема “Трговија со луѓе со цел за препознавање и пријавување потенцијални жртви на ТЛ„, како и за опасноста која постои и која би требало да ја препознаат како таква,

-На женската кошаркарска екипа при СОУ “Јосиф Јосифовски“ и беа поделени дрес/ маици со лого СТОП ЗА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ , кои ги носеа пред регионалните училишни натпревари во кошарка,

-Се оддржа предавање во СОУ “Владо Кантарџиев, во Гевгелија на тема “Препознај и пријави опасност од Трговија со луѓе„, запознавање со основните форми на регрутација на жртвите и видови на нивната експлоатација,

-Во ноември беше изготвен годишниот План за работа на ЛК за 2019 година, како и програмскиот буџет за 2019г. и истите во декември 2018 беа усвоени на седница на Совет на општина Гевгелија со што се даде целосна поддршка на работата на оваа комисија и во наредниот период .

2.2 ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРЕВЕНТИВНИ АКТИВНОСТИ

Во насока на јакнење на капацитетите и воспоставување на механизмите за идентификација и заштита на ранливи групи, борба против трговија со луѓе и илегална миграција, во текот на 2018 година од страна на МТСП спроведени се:

- Две обуки на 54 студенти на Институтот за социјална работа и социјална политика со цел градењето **на кадри** кои во **иднина** ќе бидат дел од системот кои се справува со феноменот на трговијата со луѓе и ќе бидат подгответи и во пракса да продолжат да дадат свој придонес.
- Две дводневни напредни обуки за 60 социјални работници²⁸. на тема „Трговија со луѓе – директна работа со ЖТЛ, водење на интервјуа,

²⁸ Обуките се реализирани од меѓународните експертки Данијела Бајрактаровиќ и Лидија Милановиќ од Србија

постапки и процедури за пружање на услуги за жртвите на трговија со луѓе,,

Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“, во референтниот период има спроведено едно советување на тема: Трговија со луѓе/ најнови облици/ трудова експлоатација. Советувањето беше наменето за судиите од кривичните оддели и јавните обвинители од сите апелациони подрачја, како и за претставници од Министерството за внатрешни работи. На советувањето учествувале вкупно 15 учесници од кои 7 судии, 5 јавни обвинители, 2-ца судски соработници и 1 јавно обвинителски соработник.

Во текот на 2018 година Црвениот крст на Република Македонија со цел подигање на свеста на младата популација за трговијата со луѓе преку Клубовите на млади на Црвениот крст, одржани се вкупно 105 едукативно превентивни работилници со кои беа опфатени вкупно 2720 ученици од основни и средни училишта во Македонија.

Мисијата на ОБСЕ во соработка со Националната комисија и МТСП организираше специјализирана обука за членовите на мобилните тимови која се одржа на 13-14 јуни. Обуката беше продолжение на обуките спроведени од страна на ИОМ и на истата се придонесе кон унапредување на професионалните капацитети и натамошно продлабочување на практични вештини и знаења за постапување со жртви на трговијата со луѓе и деца жртви како и координацијата и соработка, помеѓу Мобилните тимови и надлежните органи. Од 8-10 октомври 2018 година беше одржана тридневна работилница на тема „Унапредување на статусот, улогата и одржливоста на мобилните тимови за постапување со ранливи категории лица и жртви на трговијата со луѓе“. На Работилницата учествуваа околу 40 професионалци и креатори на одлуки и политики, посебно социјални работници, полиција, граѓанскиот сектор и други чинители, кои дискутираа за конкретни решенија за обезбедување долгочарна одржливост на мобилните тимови и предлагање модалитети за нивно интегрирање во постоечката институционална рамка.

Во текот на 2018 година, Мисијата на ОБСЕ технички и институционално го поддржа МВР на планот на борбата против трговијата со луѓе и илегалана миграција, а посебно Националната единица (Task Force). Во таа насока, беа донирани деск-топ компјутери за потребите на сите инспектори на централната канцеларија на Националната единица, како и во деташираниот канцеларии во СВР во земјата. Исто така, беше договорено обезбедување на канцелариска опрема за непречено функционирање на деташираната канцеларија во СВР Тетово. Мисијата во соработка со Центарот за обука на МВР спроведе основна обука за инспекторите на Националната единица на која беа презентирани основни алатки и модули за обука, како и современите трендови и облици на овој вид на организиран криминал и меѓународните практики во неговото сузбивање.

Мисијата на ОБСЕ во соработка со сите релевантни државни институции и субјекти и меѓународни партнери²⁹ поддржа и четири тркалезни маси со цел изготвување на сеопфатен Национален план за спровување со потенцијално голем прилив на мигранти. На 11-12 декември беше одржана и работилница на која беше усвоена нацрт визијата на планот, а до Владата на Република Северна Македонија (PCM) беше доставен Извештај на работната група (РГ). За реализираните активности во однос на развивањето на Планот, на посебна седница на Владата, донесен е заклучок Центарот за управување со кризи да формира работна група од инволвираните институции за донесување конечна верзија на Планот.

Исто така, придонесе за зајакнување на капацитетите за реализација на превентивни активности во наставата преку две обуки на идни обучувачи, при што со едната беа опфатени 20 претставници на Здруженија, а со другата беа опфатени 15 наставници од 10 средни училишта. Последователно, наставниците спроведоа обука и ги споделија стекнатите знаења со нивните колеги наставници во одделни средни училишта. Овие активности ќе продолжат и во текот на 2019 година, придонесувајќи за превенција, препознавање и идентификација на потенцијални жртви на трговијата со деца меѓу младите луѓе и јакнење на сензibilitоста кон овој феномен.

Во текот на 2018 година ИОМ Скопје, во рамките на своите проектни активности организираше бројни национални и регионални обуки за своите партнери³⁰. Обуките беа спроведени од страна на национални и меѓународни експерти со цел јакнење на капацитетите на засегнатите страни.

- На 23 март, беше одржана обука за 20 учесници од граничната полиција на тема „*Криумчарење мигранти, модус операнди и индикатори за криумчарење мигранти во Западен Балкан*“³¹. На обуката беа опфатени темите: особености на нерегуларната миграција во Југоисточна Европа, криумчарење мигранти и модус операнди, соработка и споделување на информации и предизвиците во борбата против криумчарењето на мигранти. Во рамките на истиот проект во месец мај беше одржана трилатерална дводневна обука за учесници од Македонија, Босна и Херцеговина и Албанија на тема „*Културолошка компетентност: познавање, свест и сензibilitет за мигрантската популација*“. Обуката се одржа во

²⁹ МВР, МТСП, МО, МЗ, ЦУК, ДЗС ЦКМ, ИОМ, УНХЦР. Во работилниците исто така беа вклучени и претставници на Европската канцеларија за поддршка на азил, како и домашни НВО.

³⁰ државните институции, агенции, граѓански здруженија, и меѓународните организации кои директно се вклучени во миграциските текови, борба против трговија со луѓе, спречување на криумчарењето и илегалната миграција, заштита на ранливи категории лица – странци, непридружувани деца странци и потенцијални и жртви на трговија со луѓе

³¹ Обуката беше спроведена во рамките на регионалниот проект „Зајакнување на капацитетите и механизмите за заштита и идентификување на ранливи категории мигранти во земјите од Западен Балкан – фаза II“ финансиран од Бирото за население, бегалци и миграции при Стејт департментот на САД

Охрид и беше наменета за јавните обвинители и судиите кои работат на трговија со луѓе и криумчарење мигранти.

- Во насока на зајакнување на меѓу – институционалната соработка и координација во борбата против трговија со луѓе и криумчарење мигранти на 6 јуни во Берово беше одржана координативната работилница³² со цел утврдување на предизвиците во процесот на идентификување и упатување на потенцијални и жртви на трговија со луѓе, новите модус операнди во трговија со луѓе и криумчарењето на мигранти и анализа на случаи.

- Во месец мај и јуни, беа одржани две дводневни регионални обуки за учесници од Невладините организации во рамките на регионалниот проект „Зајакнување на борбата против трговија со луѓе за време на криза во државите од Западен Бакан“³³. Целта на обуките беше да се зајакнат капацитетите на учесниците од невладиниот сектор во идентификувањето, упатувањето и заштитата на ранливи категории мигранти, потенцијалните и жртви на трговија со луѓе и непридружуваните деца странци меѓу мешаните миграциски текови. Во рамките на истиот проект во јуни беше организирана еднодневна работилница во Скопје за 34 постојани членови на Националната единица за сузбибање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе и социјални работиници од Центарот за социјална работа Скопје и Куманово. Работилницата беше со цел да се утврдат модулите на Прирачникот за трговија на луѓе кој што беше изработен од страна на ИОМ за потребите на Центарот за обуки на МВР.

- ИОМ Скопје во соработка со Министерство за труд и социјална политика организираше 4 дводневни обуки³⁴ за јакнење на капацитетите за борба против трговијата со луѓе на 103 лица, од кои 49 професионалници од 25 Центри за социјална работа.

- ИОМ³⁵ во соработка со МВР во периодот од февруари – јуни 2018 организирани се 9 дводневни обуки за 217 претставници за Граничната полиција на повеќе теми вклучително и трговијата со луѓе, криумчарење мигранти, заштита на посебно ранливи категории странци, непридружувани малолетници и друго.

УНХЦР во текот на 2018 година ја продолжи својата поддршка во насока на одржување на веб страната на Комисијата, со цел подобра достапност на информации, како и промовирање на активностите, јавна

³² Со претставници од Националната единица за сузбибање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе, јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, Центарот за социјална работа Скопје, Битола и Тетово, и Невладини организации кои работат во областа на трговија со луѓе

³³ Регионалниот проект се спроведува во 6 држави од Западен Балкан (Македонија, Србија, Црна Гора, Албанија, Косово, Босна и Херцеговина), финансиран од Стејт департментот на САД за мониторинг и борба против трговија со луѓе.

³⁴ Во ноември и декември 2018 година во рамките на проектот “Зајакнување на националните капацитети во областа на азилот, миграциите и трговијата со луѓе” кој е поддржан од Европската Унија,

³⁵ Во рамките на проектот “Специјална мерка за поддршка на поранешната Југословенска Република Македонија да управува со својата јужна граница во контекст на Европската миграциска криза” финансиран од Европска Унија и имплементиран од ИОМ

едукација и подигнување на свеста од областа на трговијата со луѓе и илегалната миграција. Воедно обезбеди континуирана поддршка на Министерството за внатрешни работи и Министерството за труд и социјална политика во делот на спроведување на Стандардните оперативни процедури за постапување со непридружувани деца-странци и Стандардните оперативни процедури за постапување со ранливи категории лица-странци. Покрај ова, беше обезбедена поддршка и за следниве активности:

- Поддршка на капацитетите на МТСП при координирање на активностите поврзани со процесирање и водење на случаи на ранливи категории бегалци/мигранти и баратели на азил (јануари- мај 2018) преку имплементациски партнери „Отворена Порта-Ла Страда“;
- Поддршка на стручен кадар (1 лице) во засолните за жртви на трговија со луѓе (од мај 2018) партнери „Отворена Порта-Ла Страда“;
- Психосоцијална поддршка на бегалци/мигранти и баратели на азил, потенцијални жртви и жртви на трговија со луѓе- Преведувачи (1 арапски и 1 фарси);
- Обезбедување медицински интервенции во животно загрозувачки ситуации и ограничена хуманитарна помош на бегалците и лицата кои имаат потреба од хуманитарна помош и транзитираат на различни локации.

Канцеларијата на Советот на Европа во Скопје преку проектот од *Хоризонталниот инструмент на Совет на Европа и Европската Унија* со поддршка на Националната комисија и во соработка со Министерството за труд и социјална политика и Државен трудов инспекторат спроведе:

- Една мултидисциплинарна работилница за трговија со луѓе³⁶. На работилниците земаа учество околу 90% од трудовите инспектори од земјата, кои имаат изградено капацитет за детекција и прелиминарна идентификација на жртви на трговија со луѓе, како и помош на жртвите и нивно упатување;
- Одржана е тркалезна маса³⁷ на тема *Соработка од страна на приватниот сектор, синдикатите и HBO-ата за сузбивање на трудовата експлоатација* на која учествуваа 41 претставник. На тркалезната маса се дискутираше за градење на свеста и меѓусебната соработка помеѓу државните и приватните актери со цел сузбивање на трговијата со луѓе со цел трудова експлоатација.
- Одржани се 5 фокус групи³⁸ со образован кадар од основни и средни училишта, со цел изработка на *Индикатори за деца жртви на трговија со луѓе за наставници и стручни служби*.

³⁶ 21-22.3.2018 во Маврово на кој учествуваа 44 претставници од Трудовиот инспекторат, МВР – мобилните тимови и социјални работници.

³⁷ 9 мај 2018, Скопје со претставници од стопанските комори, приватниот сектор, синдикатите, HBO-а, Трудов инспекторат, Министерство за труд и социјална политика и националната Комисија за борба против ТЛ, како и експерти од Данска и Бугарија

³⁸ На 18.11-13.12.2018 учествуваа 35 учесници

- 1 мулти-дисциплинарна работилница³⁹ за Транснационалниот механизам за упатување на кој присуствуваа 40 претставници. Во февруари 2018, во соработка со НВО Млади правници беше организирана обука за 25 адвокати и претставници од НВО секторот за кривична, граѓански и извршна постапка, како и за постапката пред Европскиот суд во однос на барањето за надомест на штета. Учесниците учествувале на претходна обука за ТЛ организирана од ОБСЕ. Тие се ставени на ростер за правна помош на НМУ.
- Во декември беше организирана обука за финансиски истражители, финансиска полиција, преставници од ОС Скопје 1 и ЈО и агенцијата за управување со конфискуван имот на тема ефикасни финансиски истраги, детектирање на нелегално стекнат имот, конфискување и менаџирање на имот (вкупно 42учесника) согласно препорака на ГРЕТА преку поефикасни финансиски истраги, детектирање на нелегално стекнат имот и конфискување да се обезбедат средства за исплата на надомест на жртвите.
- Во делот за транснационална соработка, одржани се 2 меѓународни работилници со учество на претставници од Србија, Холандија, Финска, Италија, Албанија, Бугарија и Молдавија, како и обука за ДКП-ата на тема прелиминарна идентификација на потенцијални жртви, за кои се изгответи и индикатори.
- 1 мултидисциплинарна обука⁴⁰ за *Идентификација и упатување на жртвите на трговијата со луѓе* преку ДКП-а, на која земаа учество 27 претставници. Обуката која беше организирана во согласност со СОП за ДКП-а и МВР, како и преку контактите кои се воспоставија/продлабочија преку активностите организирани за оваа цел. Воедно, изработен е лифлет наменет за ДКП-ата со цел нивно информирање во случаи на постапување со потенцијални жртви на трговија со луѓе.
- 1 мулти-дисциплинарна работилница⁴¹ за *Подобрен пристап кон компензација на жртвите на трговија со луѓе* преку ефикасни финансиски истраги и детекција на нелегално стекнат имот. На работилницата учествуваа 42 претставници кои покрај со домашниот експерт имаа можност да се запознаат со добрите практики во Холандија и Италија. Обуката за финансиски истраги и следење на нелегален имот покрај зацврстување на меѓу-институционалната соработка, овозможи градење на капацитети на учесниците кои директно работат на случаи преку објаснување на домашната правна рамка и трансфер на знаење и добри практики од Холандија и Италија.

³⁹ 20 јуни 2018, Скопје присуствуваа претставници од Националната комисија за борба против ТЛ, социјални работници, Национална единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе, МНР, НВО-а, домашни и странски експерти (Италија, Бугарија, Албанија и Србија)

⁴⁰ 12 ноември 2018, Скопје присуствуваа претставници од МНР, МВР – мобилни тимови, НВО-а. Претставници на МВР, НМУ и НВО Отворена Порта држава презентации заедно со странски и домашен консултант.

⁴¹ (3-4 декември 2018, Маврово) од МВР, ЈО, Скопје 1, финансиска полиција, УЈП, адвокати, Агенција за управување на конфискуван имот и НВО.

- Обука за адвокати и претставници на НВО и МЗМП⁴² кои директно даваат бесплатна правна помош. На обуката учествуваа 25 лица, кои се запознаа со постапките за надомест на штета во кривична, граѓанска и извршна постапка, како и судската пракса на Европскиот суд за човекови права.
- 1 мултидисциплинарна обука за трговија со луѓе со цел трудова експлоатација⁴³ на која учествуваа 44 учесници додека претставници на МВР и НМУ држеа презентации заедно со странски и домашен консултант.

Македонското здружение на млади правници (МЗМП) преку проектот на УСАИД за заштита на човековите права на бегалците и мигрантите, во рамките на првата компонента – Зајакнување на капацитетите на теренските работници, спроведе обуки⁴⁴ за претставници од различни организации кој се однесуваат на примена на четири Стандардни оперативни процедури⁴⁵ со фокус на третманот и постапувањето на теренските работници со бегалците и ирегуларните мигранти. Во обуките покрај другите институции вклучени беа и претставници од Националната единица за борба со трговија со луѓе и криумчарење мигранти и претставници од мобилните тимови кои работат со жртви на трговија со луѓе и ранливи категории на лица. Подетално, во 2017 и 2018 година одржани се 12 обуки, од кои три се однесуваат на примена на СОП-от за постапување со жртви на трговија со луѓе.

Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ во насока на зајакнување на капацитетите на надлежните институции обезбеди едукација за професионалци од различни профили. Во таа насока ЗГ “Отворена порта” своја експериза обезбеди на обуки директно организирани од организацијата или учествуваше како обучувач на обуки организирани од други организации и институции како што се:

- „Обука за надомест на штета на жртви на трговија со луѓе“ намената за претставници од Управата за финансиска полиција, судии, јавни обвинители, Агенцијата за управување со одземен имот, Единицата за борба против трговија со луѓе;
- тродневна обука за обучувачи „Превенција од трговија со луѓе/деца“ наменета за професори и стручен персонал од средните училишта од Македонија;

⁴² 15 февруари 2018, Скопје организирана во соработка со НВО-то и Адвокатската Комора на РМ

⁴³ 25-26 септември 2018 во Струга од Трудовиот инспекторат, Пазарниот инспекторат, УЈП, Градежен инспекторат-Шуто Оризари и Инспекциски Совет.

⁴⁴ Првата обука е одржана од 05-07 Септември 2017 во Охрид, втората од 01-03 Декември 2017 во Охрид, третата е одржана од 17-19 Декември 2018 год во хотел Бистра во Маврово. Подетално, на обуките присуствуваат претставници од Центарот за управување со кризи, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за здравство, Центрите за социјална работа, претставници од Специјалната единица за борба со трговија на луѓе и криумчарење мигранти при МВР (Task Force), претставници на мобилните тимови за борба против трговија со луѓе како и претставници на меѓународните и национални невладини организации.

⁴⁵ СОП за постапување со непридржувањи малолетници,

СОП за постапување со ранливи категории на лица,

СОП за постапување со жртви на родово-базирано насилиство,

СОП за постапување со жртви на трговија со луѓе.

- „Обука за криумчарење мигранти“ наменета за судии и јавни обвинители;
- „Обука за трговија со луѓе“ наменеат за теренски работници;
- „Обука за трговија со луѓе“ намената за дипломатски и конзулатарни претставници.
- три обуки за полициски службеници која што ги вклучуваше следниве теми: идентификација на ранливи групи за време на масовни миграциски движења со посебен фокус на жртви на трговија со луѓе; Стандардни оперативни процедури за работа со ранливи категории на мигранти; Индикатори за идентификација на жртви на трговија со луѓе и непридружувани деца;
- дводневна обука за 25 оператори на тема “Ефикасна аистенција и упатување на корисниците на СОС услугите”;
- дводневна обука наменета за 26 професионалци на тема „Јакнење на професионални капацитетите на стручни лица за работа со жртви“.

Покрај организираните обуки во насока на јакнење на капацитетите на надлежните институции Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ организираше:

- Работилница за здруженија на граѓани⁴⁶ на тема "Развивање на систем за прибирање податоци и следење на состојбата со насилиството врз децата".
- Работилница со граѓански здруженија "Стратегија за застапување на јавните политики за заштита на децата-жртви на насилиство"⁴⁷. Целта на работилницата беше потврдување на извештајот за мониторинг и развивање стратегија за застапување.
- Дводневен тренинг "Ефективна аистенција и упатување на СОС јавувачи"⁴⁸. Тренингот беше наменет за СОС оператори од 4 линии⁴⁹ и 25 оператори го зголемија своето знаење и капацитети за советување во случај на трговија со луѓе, злоупотреба на дроги, насилиство врз деца и домашно насилиство и исто така потребно пренасочување на клиенти за најпотребните услуги.
- Дводневна обука „Јакнење на професионални капацитетите на стручни лица за работа со жртви“⁵⁰ на која учество земаа 26 професионалци, психологи, социјални работници, педагози даватели на услуги во насока на обезбедување на поддршка, советување и упатување на жртвите.
- Две дневни обуки за примена на "Унифицирани стандардни оперативни процедури за прекугранична координација и соработка за заштита на жртвите на трговија со луѓе, со посебен акцент на децата"⁵¹ на која

⁴⁶ 30 јануари - 1 февруари 2018 на која учествуваа 27 учесници од 12 невладини организации.

⁴⁷ 1 јуни 2018 на која присуствуваа 15 претставници на граѓанските организации кои се согласија за содржината на Планот за заедничко застапување и Декларацијата за платформа на граѓански здруженија.

⁴⁸ 13 и 14 Јуни 2018 година на кој учество земаа 25 оператори

⁴⁹ СОС линија за жртви на трговија со луѓе, СОС линија за зависници од дроги, СОС линија за деца и адолосценти и СОС линија за жртви на домашно насилиство и дополнително заинтересирани странки кои се пријавува на отворениот повик

⁵⁰ 26-27 април 2018 година

⁵¹ 6-7 декември 2018

присуствуваа социјални работници и членови на националната единица за борба против трговија со луѓе од МВР, кои се обучија како да ги применуваат унифицираните СОП во прекугранични случаи на трговија со луѓе.

- Доделени грантови од проектот „Стратешко партнерство за промени“⁵² со финансиска поддршка од ЕУ на 10 граѓански организации од различни региони во земјава кои ќе ги спроведуваат своите проекти со поддршка од „Отворена Порта-Ла Страда“.
- Национална платформа⁵³ како дел од проектот „Безбедно и соодветно враќање, правично постапување и рана идентификација на жртвите на трговија со луѓе“ на кој учество земаа 35 претставници од институциите, меѓународните и граѓанските организации од земјава и од ЕУ.
- 2 обуки за рана идентификација на жртви на трговија со луѓе од трети земји и обука за безбедна иднина, безбедно враќање, кои опфатија 40 професионалци од терен од Северна Македонија и Бугарија кои би можеле да дојдат во контакт со потенцијални жртви на трговија со луѓе од трети земји.

Дополнително во рамките на проектот се подготвија и публикуваа: *Прирачник за обука за рана идентификација и безбедна иднина, безбедно враќање на жртвите на трговија со луѓе од трети земји; „СВЕДОШТВА ОД ТЕРЕН“ Безбедно и адекватно враќање, фер третман и рана идентификација на жртвите на трговија од трети земји.*

Здружението на граѓани „За среќно детство“ спроведе обука на студенти за опсервација на деца на улица. Обуката е спроведена на Филозофски факултет во текот на месец февруари и март 2018 во која беа опфатени 30 студенти. Во текот на обуката реализирани се 30 опсервации од кои евидентирани се 71 дете на улица.

Црвениот крст на РМ континуирано спроведува активности за зајакнување на капацитетите на националното друштво за обезбедување на соодветна превенција на трговија со луѓе меѓу младата популација. Во таа насока двајца претставници од Црвениот крст на Република Северна Македонија учествуваа на Работилница на тема „Трговија со луѓе со акцент на мигранти“ која се реализираше во периодот од 3 до 6 јули, во Анкара, Р. Турција⁵⁴. На истата, претставен и разработен беше новиот Прирачник за трговија со луѓе со цел унифицирање на работата на националните друштва во имплементација на превентивни програми. По оваа работилница, Црвениот крст доби поддршка за имплементација на проект на тема „Превенција од трговија со луѓе, во контекст на миграции“. Во рамките на проектот од 13-15 септември се реализираше работилница за обука на

⁵² 24.12.2018 кои преку грантовите ГО ќе се залагаат и ќе спроведуваат независно и објективно следење и истражување, развој на политики и ќе влијаат на процесите на донесување одлуки во јавноста.

⁵³ Национални платформи се спроведоа во сите четири земји Холандија, Македонија, Бугарија и Унгарија.

⁵⁴ Со поддршка на Меѓународната федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Турската Црвена полумесечина

врснички едукатори на оваа тема, и беа подгответи и публикувани информативни и едукативни флаери. Обучени се 23 млади волонтери од 11 општински организации на Црвениот крст, претставници од мобилните тимови во Липково и Винојуг. На обуката присуствуваа и претставник на Црвениот крст на Србија кој сподели искуства и алатки во работата со млади за превенција од трговија со луѓе. Со работилниците на терен, беа опфатени вкупно 210 претставници од локални самоуправи и училишта, како и 844 ученици од основни и средни училишта.

2.3 Подигање на јавната свест и едукација

Во текот на 2018 година, СОС линијата за помош од трговија со луѓе на Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ продолжи со функционирање, при што телефонски оператори обезбедуваа информации, помош, поддршка и упатување секој ден во неделата од 08-20 часот, 7 дена во неделата.

За периодот јануари – декември 2018 година регистрирани се 306 јавувачи (181 жени, 125 мажи) на СОС телефонската линија со цел да добијат информации, емоционална и психо-социјална поддршка и аистенција. Најголемиот дел од повиците, односно 189, беа од информативен/превентивен вид.

- Европскиот ден за борба против трговија со луѓе (18^{ти} октомври)

Европскиот ден беше одбележан во ЕУ Инфо Центарот со одржување на прес-конференција и претставување на почетокот на Кампањата за подигање на свеста на ранливите заедници за опасностите поврзани со трговијата со луѓе, со посебен фокус на трговијата со луѓе за сексуална и трудова еклоатација и за принудни детски бракови, како ризик за појава на трговија со деца. Кампањата се спроведе во рамките на проектот „Зајакнување на националните капацитети во областа на азилот, миграциите и трговијата со луѓе“ финасиран од Европската Унија - имплементиран од страна на - ИОМ во соработка со МВР и МТСП. На прес-конференцијата присуствуваа претставници од сите засегнати страни во бората против трговијата со луѓе и илегалната миграција, членовите на Националната комисија и Секретаријатот, здруженија на граѓани и меѓународните организации, додека официјално обраќање имаа високи претставници од надлежните институции и организации како г. Никола Бертолини – Раководителот на секторот за соработка на Делегацијата на Европска Унија, г-ѓа Магдалена Несторовска – Државен секретар при Министерството за внатрешни работи и Национален Координатор на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, г-ѓа Јована Тренчевска – Државен секретар при Министерството за труд и социјална политика и г-ѓа Соња Божиновска

Петрушевска – Раководител на канцеларијата на Меѓународната организација за миграции - ИОМ Скопје.

Како дел од оваа активност по повод Европскиот ден за борба против трговија со луѓе се одржа работилница односно првата фокус група за која што беа подгответи и дистрибуиран промотивни материјали.

Здружението на граѓани „За среќно детство, по повод одбележување на 18 октомври, Европскиот ден за борба против трговија со луѓе, спроведе основна обука за трговија со луѓе на Филозофскиот факултет, при што беа опфатени 80 студенти од 4 института на Филозофскиот факултет. Во рамки на одбележување на Европскиот ден, исто така одржа и 2 фокус групи за превенција од трговија со луѓе на 15 студенти за превенција од економска експлоатација кои ја користат програмата „Патувај и работи, и заминуваат во странство.

Црвениот крст на Република Македонија како член на Секретаријатот на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција и оваа година организираше работилници/превентивни лекции за врсничка едукација на млади во основни и средни училишта кои беа спроведени преку Црвениот крст на град Скопје и општинските организации на Црвен крст⁵⁵. Превентивните лекции имаа за цел подигање на свеста на младите, препознавање на начините преку кои младите можат да бидат вовлечени во трговијата со луѓе и нивна самозаштита. Со 25 едукативни работилници беа опфатени над 600 ученици од основни и средни училишта, како и волонтери и вработени на Црвениот крст. По повод денот, мобилниот тим во Липково при Црвен крст на град Скопје организираше еднодневен марш заедно со локалното население од с. Loјане и с. Ваксинце, како и претставници од МВР - Гранична полиција север, HBO Легис и HBO граѓански развој со цел подигање на свеста против овој вид на „модерно ропство“. Со цел подигање на свеста на младата популација за трговијата со луѓе преку Клубовите на млади на Црвениот крст, беа одржани 105 едукативно превентивни работилници со кои беа опфатени вкупно 2720 ученици од основни и средни училишта во Македонија

- **Превентивни активности**

Во насока на подигање на јавната свест и едукација во текот на извештајниот период институциите и организациите континуирано ги спроведуваа планираните активности согласно НАП, како обуки, форум театри, и врснички едукации и слично.

Министерството за внатрешни работи преку организациските единици во СВР надлежни за превенција работеа на прашања кои се однесуваат на заштита и превенција од трговија со луѓе преку организирање на разни настани како:

⁵⁵ Центар, Карпош, Кисела Вода, Охрид Велес, Прилеп, Крушево, Ресен, Берово, Радовиш, Гевгелија, Кавадарци, Кочани, Струга, Дебар, Македонски Брод, Тетово, Демир Хисар, Гостивар

- Трибини, едукативни предавања и разговори со ученици од завршните одделенија (IX одделение) и години (IV година) во основни и средни училишта. На одредени тематски предавања целна група биле и претставници на Советот на родители (249 едукативни предавања и 28 трибини), а одржани се еи 13 трибини каде што целна група биле исклучиво родители;
- Средби со граѓани преку Советодавни групи на граѓани (две тематски средби и една трибина со граѓани од ромската заедница);
- Такси возачи од општина Куманово (една тематска средба);
- Посети на прифатен камп за мигранти „Табановце“ – комуникација со вработените во кампот и лицата сместени во истиот за можности за злоупотреба и трговија со луѓе додека се сместени во кампот или на пат до доаѓање во кампот.

Во 2018 година, реализирани се вкупно 28 трибини (во основни и средни училишта во Куманово) и 249 едуктивни предавања во средни и основни училишта во државата, од кои во најголем број на подрачјето на СВР Тетово (217 предавања во сите основни и средни училишта по еден час).⁵⁶ Трибините и едукативните предавања⁵⁷ тематски биле насочени кон препознавање на ризиците, заштитата и превенцијата од трговија со луѓе, како и информирање за надлежните субјекти кои може да укажат помош и заштита во случај на потреба.

Во рамките на проектот “Безбедни училишта”, во СВР Куманово воспоставени се тимови за безбедност во средните и основните училишта и реализирани се 28 трибини за „превенција од трговија со луѓе и трудова експлоатација“ во рамките на активностите за „Правна социјализација на младите“.

Трибините со родителите беа насочени кон превенирање на асоцијално поведение на младите, грижа и заштита (во семејството и институционална), како и поврзаноста на асоцијалното поведение и ризиците за потенцијални жртви (деца во ризик).

Учениците од СОУ „Перо Наков“ во соработка со Отсекот за превенција Куманово, подготвија заедничко сценарио и театарска претстава „Да не биде доцна“ која го поврзува прашањето на деца жртви на семејно насилиство и ризикот истите да станат можна цел на трговија со луѓе и зависности (алкохол и наркотици). Воедно одржани се Тематски средби со граѓани, односно 2 состаноци на Советодавните групи на граѓани на кои покрај останатите теми дискутирано е и за ризици во средината кои влијаат на можностите да се стане жртва на трговијата со луѓе, како и рана

⁵⁶Во најголем број случаи како партнери во реализацијата на активноста биле вклучени општинските организации на Црвениот крст, одредени активности на подрачје на СВР Струмица и СВР Битола биле реализирани во координација со Регионалните центри за гранични работи Исток и Југ. На едукативните предавања вклучени се и претставници од релевантни граѓански здруженија..

⁵⁷Активностите со учениците биле реализирани во општините Куманово, Кратово, Крива Паланка, Скопје и општините во градот Скопје, Тетово, Гостивар, Струмица, Радовиш, Велес, Штип, Берово, Делчево, Виница, Демир Хисар и Битола.

идентификација и навремено пријавување на закани (во Куманово и во Виница). Во Куманово во еден случај е одржана тематска средба/трибина со граѓани од ромската етничка заедница како идентификувана ранлива група.

Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ спроведе три кампањи:

- *Постапувај внимателно*: патувачка уметничка инсталација која што беше поставена во три градови низ Северна Македонија⁵⁸. Најмалку 300 граѓани ја посетија уметничката инсталација и ги проследија исповедите на жртвите на трговија со луѓе преку театарскиот перформанс и видеата кои што беа презентирани во рамките на поставката.
- *Тетратката на Отворена Порта, на факти прочитајте, научете, споделете* (по повод неделата за борба против трговија со луѓе од 2- 9 декември) во континуитет од седум дена се спроведуваше на социјалните медиуми обезбедувајќи информации за јавноста и превентивни совети како да се заштитат од трговија со луѓе и каде да пријават или да се обратат за помош.
- *HopeON* - во октомври 2018 се приклучи на регионалната социјална кампања за борба против трговија со луѓе покрената од невладиниот сектор во регионот преку која редовно се пласираат информации и факти за трговија со луѓе до широката јавност. Во рамките на кампањата се изработуваат различни мултимедијални продукти и истите се дистрибуираат преку социјалните мрежи до јавноста.

Здружението како дел од програмата за превенција и едукација спроведе:

- 10 превентивни работилници⁵⁹ со млади од средните училишта каде беа опфатени 243 средношколци и млади, СОС детско село и децата сместени во малите группни домови. Целта на работилниците беше младите да се запознаат со проблемот на трговија со луѓе, да се информираат како можат да се заштитат и каде можат да се обратат за помош.
- 8 форум театри во основни училишта⁶⁰ на кои 284 ученици ја подобрија својата свесност за трговијата со луѓе, чувствителноста кон бегалците/мигрантите и нивниот имиграциски процес и тешкотиите со кои се соочуваат.
- 5 настани “На Кафе со бегалците”⁶¹, во соработка со МЗМП со цел подигнување на јавната свест за состојбата на мигрантите и бегалците во Република Македонија. Учествуваа вкупно 90 лица претставници од различни професии, невладини организации, новинари, локална самоуправа итн. На настаните учесниците имаа можност да се запознаат со

⁵⁸ Скопје, Битола и Тетово проследена со панел настани. Кампањата беше спроведена во соработка со релевантните институции, меѓународни организации и останати граѓански организации. Дополнително со помош на медиумите и медиумската покриеност на настаните најмалку 500000 гледачи и слушатели на медиумите ја примија пораката која што беше испратена од настаните.

⁵⁹ Со работилниците беа опфатени следниве градови: Битола, Скопје, Кавадарци, Делчево и Куманово.

⁶⁰ во Скопје, Кавадарци, Демир Хисар, Струмица(Ново Село и Василево) Битола и Куманово

⁶¹ кои беа организирани во Скопје, Битола, Прилеп и Кавадарци

вистинските лични приказни на бегалците, да допрат во живот на другиот, се со цел да се разбијат предрасудите и стереотипите претходно создадени, особено преку медиумите.

Мисијата на ОБСЕ во Скопје продолжи со спроведување на Кампањата за подигање на свеста кај младите, учениците, наставниците и ранливитите групи за опасностите и ризиците од експлоатација и трговија со луѓе/деца⁶². Во текот на 2018 година, оваа кампања беше спроведена во вкупно 30 средни и основни училишта во земјата и со неа беа опфатени околу 600 ученици. При тоа, во кампањата се прикажуваше на 30-минутниот едукативен филм „Набљудувачи“ по што следуваше дискусија со учениците, наставниците и стручните служби во училиштата за препознавање на ризиците од трговија со деца.

Воедно ОБСЕ подготви материјал за превенција и поттикнување на граѓаните да пријавуваат случаи на трговијата со луѓе посебно помеѓу мигрантската популација. Кампањата беше пилотирана во Регионалниот граничен центар – Север, кој ќе продолжи и во иднина.

3. Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите

3.1 МЕХАНИЗМИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ НА ЖРТВИТЕ

Со цел следење на препораките предвидени во владиниот реформски План 3-6-9 на Владата на Република Северна Македонија како и Националната стратегија и Акцискиот план за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти (2017-2020 година) и во насока на подобрување на капацитетите за справување со овој проблем, Владата на седница на ден 17.11.2017 година ја разгледа и усвои Информацијата за потребата од формирање на Национална единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе⁶³. Националната единица се формира со цел јакнење на националните капацитети и зголемување на ефикасноста на полицијата и обвинителството во сузбивањето на организираните форми на криумчарење мигранти и трговија со луѓе. Националната единица е официјално воспоставена со потпишување на *Меморандум за соработка во областа на сузбивање на организирани форми на криумчарење мигранти, склучен меѓу Министерството за внатрешни работи и Јавното обвинителство на Република Македонија* на 03.01.2018

⁶² Истата се спроведува од 2017-2020 со поддршка на Националната комисија, Министерството за образование и наука, Министерството за труд и социјална политика и Здружението Отворена Порта/Ла Странда

⁶³ Националната единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе, формирана со цел јакнење национални капацитети и зголемување на ефикасноста на полицијата и обвинителство во сузбивање на организирани форми на криумчарење мигранти и трговија со луѓе, од јануари 2018г. Формирана е за 3 години со можност за продолжување.

година. Истата се формира со цел да се подобри координацијата и соработката помеѓу Министерството за внатрешни работи и Јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција на Република Македонија за сузбивање на кривични дела поврзани со криумчарење мигранти и трговија со луѓе.

Националната единица е раководена од Раководител назначен од Јавниот обвинител на Република Македонија од редот на јавните обвинители од Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција. Истиот е задолжен да ги раководи и насочува дејствијата на Националната единица за откривање на организираните форми на криумчарење мигранти и трговија со луѓе. Во негово отсуство со Националната единица раководи Заменик на Раководителот, исто така, назначен од Јавниот обвинител на Република Македонија од редот на јавните обвинители од Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Националната единица има и Помошник на Раководителот кој воедно е и Началник на Единицата за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти во Министерството за внатрешни работи, кој ги координира активностите на претставниците од различните организациски единици на МВР во Националната единица.

Помошникот има и свој Заменик, Помошник на Раководителот, со цел координација на активностите на полициските службеници од Регионалните центри за гранични работи. Покрај раководители на Националната единица, помошникот раководител и неговиот заменик, во неа како постојани членови има уште 14 полициски службеници на централно и 16 полициски службеници на локално ниво (по двајца во секој сектор за внатрешни работи) или вкупно 32 полициски службеници, како и контакт-лица од Регионалните центри Исток, Север, Запад, Југ, Мобилната единица на гранична полиција, од специјалните единици (ЕБР И ЕСЗ), од единицата Алфа, Секторот за компјутерски криминал и дигитална форензика, Одделот за крим.полиција, СМПС (Европол и Интерпол), вкупно 21 контакт лице. За истото МВР донесе Решение за назначување на помошник-раководител, заменик помошник-раководител, постојани членови и контакт лица од МВР во Националната единица на 13.02.2018 година.

Националната единица се финансира од предвидените буџети на Министерството за внатрешни работи и Јавното обвинителство на Република Македонија, како и од меѓународни фондови. Исто така, предвидена е можност за соработка и со останатите органи на државната управа со цел размена на информации.

Во насока на јакнење на националните капацитети за идентификување на жртви/потенцијални жртви на трговија со луѓе во јануари 2018 година беше потпишан *Меморандум за разбирање* помеѓу МВР

и МТСП за формирање на **Мобилни тимови⁶⁴** за идентификација на ранливи категории, вклучително и жртви на трговија со луѓе⁶⁵ кои ќе придонесат кон продлабочување на соработката помеѓу овие две институции со цел идентификација на ранливите категории лица, меѓу кои спаѓаат и жртвите на трговијата со луѓе. Мобилните тимови се составени од социјален работник, полициски службеник (од Националната единица) и претставник од граѓанскиот сектор. Воспоставени се во пет градови во Република Македонија: Скопје, Куманово, Тетово, Битола и Гевгелија. Вкупниот број на учесници во мобилните тимови е 33 (5 координатори и 28 членови). Овој мулти-секторски пристап значително придонесува за зајакнување на меѓусебната координација, проширување на мрежата на социјални работници со цел проактивно идентификување на жртви на трговија со луѓе.

Функционирањето на мобилните тимови е поддржано од проектот „Зајакнување на националните капацитети во областа на азилот, миграциите и трговијата со луѓе“ на ИОМ, а финансиран од Европската Унија. Во рамки на проектот во февруари – март беше изготвена „Програма за работа на Мобилните тимви за идентификација на ранливи категории на граѓани вклучително и на жртви на трговија со луѓе“, одржани две дводневни обуки за јакнење на капацитетите на членовите на мобилните тимови. Програмата е подготвена со активна партиципација на членовите на мобилните тимови и истата е донесена/усвоена од двете министерства МТСП и МВР.

Во периодот март-декември 2018 година мобилните тимови првично контактираа, информираа и асистираа 390 лица (362 државјани на РМ и 28 странски државјани)⁶⁶, 100 државјани на РМ, 4 странски државјани (65 се од женски и 39 од машки пол, од вкупниот број 79 се деца а 25 возрасни) и 277 ранливи категории на лица од кои 169 мажи (43%) и 221 жена (57%).

Со цел информирање на ранливите категории на лица на терен за улогата и работата на мобилните тимови се изработи и дистрибуираше информативен флаер на 6 јазици (Македонски, Албански, Ромски, Англиски, Фарси и Арапски).

Работата на мобилните тимови и поддршката на жртвите на трговија со луѓе и потенцијалните жртви на трговија со луѓе е дополнително зајакната со воспоставувањето на **Фондот за директна аистенција** преку

⁶⁴ Мобилните тимови се во состав од претставник на ЦСР, полициски службеник и претставник на здружение на граѓани. Целта на мобилните тимови е подобрување на идентификацијата преку проактивно дејствување во откривањето и спречувањето на трговијата со луѓе. Мобилните тимови ќе работат со ранливи категории на граѓани, вклучително и жртви на трговија со луѓе, идентификација на претпоставената жртва како жртва на трговија со луѓе, првично упатување и утврдување на нивниот идентитет, ќе вршат рана проценка на ризик, ќе даваат информации за можноста за вклучување на жртвата во програма за помош и поддршка и слично.

⁶⁵ Мобилните тимови почнаа да функционираат во март 2018 и ќе трае до завршување на проектот до јуни 2019 година со можност за нивно институционализирање. Мобилните тимови се составени од претставници на: МВР, МТСП и ЗЖ.

⁶⁶ од кои 9 жртви на трговија со луѓе, 104 потенцијални жртви на трговија со луѓе

кој во периодот март-декември 2018 година е обезбедена поддршка⁶⁷ на 40 лица, од кои 9 идентификувани жртви на трговија со луѓе и 31 потенцијална жртва на трговија со луѓе.

Исто така, со цел овозможување пристап на Мобилните тимови до сите ранливи категории на терен во целните општини и околните места, во рамките на ЕУ проектот, од страна на ИОМ беа донирани 5 возила (3 на МТСП и 2 на МВР).

3.2 ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ НА ЖРТВИТЕ

Во Република Македонија злоупотребата на деца преку присилна сексуална експлоатација и присилните бракови, остануваат и понатаму доминантни форми на трговија со луѓе. Во текот на 2018 година забележан е тренд на зголемена идентификација, од страна на институциите⁶⁸ идентификувани се 9 жртви на трговија со луѓе, од кои 6 деца. По однос на полот сите се од женски род, додека по националност 8 се државјани на Република Македонија, додека 1 дете е странска државјанка од Р.Албанија.

Жртвите потекнуваат од скопскиот, североисточниот и полошкиот регион, односно поголемиот број се жртви на внатрешната трговија која е вршена на подрачје на Скопје, Тетово, Гостивар, Куманово, Берово. Жртвите на трговија со луѓе се од женски пол и најголем број односно 6 се жртви на трговија со луѓе со цел принудна сексуална експлоатација (во комбинација со питачење, присилна проституција и принуда на вршење на кривични дела) додека 3 се жртви на присилен брак (принудени на питачење и сексуална експлоатација).

Сите девет жртви на трговија со луѓе се сместени во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и жртви на сексуално насилиство, на кои им е обезбедена помош и заштита. Помошта опфаќа обезбедување на медицинска помош (психолошка, психијатриска, хоспитализација и лекови), едукација, храна, хигиенски материјали, облека и помош во ресоцијализација (материјали, пилатес, сликање, видео материјали, прошетки, посета на кино, итн) или упатување и поврзување со други институции и организации во зависност од нивните индивидуални потреби.

3.3 ДИРЕКТНА ПОМОШ И ЗАШТИТА НА ЖРТВИ И МИГРАНТИ

Во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и жртви на сексуално насилиство со поддршка на ИОМ ангажирани се 2 лица, психолог и социјален работник со цел давање помош и поддршка на жртвите на трговија со луѓе⁶⁹.

⁶⁷Поддршката опфати медицинска поддршка (психолошка, психијатриска, хоспитализација, стоматолошка и лекови), образовна (online курсеви и обука за унапредување на професионалните вештини), набавка на храна и хигиенски работи, облека, терапевтска аистенција (часови по сликање, пилатес часови, видео материјали и работилници), активности за ресоцијализација и друго.

⁶⁸МВР/НЕСКМТЛ, МТСП/НМУ и мобилните тимови.

⁶⁹Во рамките на пректот „Зајакнување на националните капацитети во областа на азилот, миграциите и

Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ продолжи да обезбедува тековно 24 часовно функционирање на Центарот за лица жртви на трговија со луѓе и жртви на сексуално насилиство (ЦЛЖТЛСН) преку овозможување на сменска работа на стручниот тим на „Отворена Порта-Ла Страда“ во Центарот за **9 сместени лица**.

Дополнително се обезбеди стручна помош и советување на 22 лица кои беа вклучени во програмата за придружна социјална работа преку активности за нивна реинтеграција во општеството. Обезбеден е стандарден пакет на услуги за задоволување на основните потреби (храна, облека и хигиенски пакети) за сите лица вклучени во програмата за психосоцијална поддршка.

Правна помош е обезбедена за 6 лица вклучени во програмата за социјална поддршка. Основен пакет од медицинска помош е обезбеден за 12 лица вклучени во програмата, додека за 8 лица се обезбедени специјализирани прегледи и соодветни лекарства. Психо-социјално советување е обезбедено за сите 31 лица вклучено во програмата како и три штитенички повторно се вклучиле во образовниот процес. Со цел олеснување на пристапот на пазарот на трудот една штитеничка беше запишана и успешно го заврши курс за козметичарки.

Организацијата континуирано обезбедуваше стандарден пакет на услуги за задоволување на основните потреби, правна, медицинска помош, психосоцијална помош и вклучување во алтернативен образовен процес на ЖТЛ/мигранти и баратели на азил во ТЦ Табановце, ТЦ Винојуг, Центарот за баратели на Азил Визбегово. Во текот на 2018 година теренските тимови на здружението идентификувале вкупно **20 лица потенцијални жртви меѓу мигрантите (10 мажи, 6 жени, и 4 деца)** кај кои се утврдени индикатори за трговија со луѓе и истите се асистирани од „Отворена Порта-Ла Страда“.

Во извештајниот период ЗГ “За среќно детство” обезбеди психолошка помош и поддршка на 3 деца жртви згрижени во Центарот за жртви на трговија со луѓе и сексуално насилиство. За потребите на МТСП, психологот од Здружението подготви два психолошки извештаи за состојбите и мислење за видот на заштита на жртвите.

3.3 ПРАВНА ПОМОШ НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И МИГРАНТИ

Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“ обезбеди правна помош и застапување на 3 лица жртви на трговија со луѓе, во различни фази на постапката за заштита на нивните права. Дополнително беше обезбедена правна помош за три жртви на трговија со луѓе кои предходно веќе биле застапувани во различни делови од постапката. Ангажијаниот адвокат активно ги подготвуваше жртвите за учество во

трговијата со луѓе“ кој е финансиран од Европската Унија.

судската постапка, за што обезбеди средства за две судски вештачења од страна на стручно вешто лице (невропсихијатар).

За една штитеничка за која е досудена надомест на штета во 2017г. започната е постапка за обештетување, каде што извршител покренал постапка за извршување кон сите 4 осудени лица. Кај дел од нив е идентификуван имот од кој би можел да се наплати надоместот на штета за кои постапката е сеуште во тек.

За една штитеничка судот обезбеди правна помош, и и назначен е адвокат по службена должност да се грижи за нејзините права во текот на постапката.

МЗМП преку свои претставници во мобилните тимови обезбедува правна помош и правно советување на жртвите на трговија со луѓе, потенцијалните жртви и ранливатите категории на лица во однос на условите и постапката за поднесување на барање за бесплатна правна помош до подрачните канцеларии на Министерство за правда во градовите во кои има свои претставници.

Бесплатна правна помош на лицата кои бараат признавање на право на азил, е овозможена преку обезбедување присутни на терен од МЗМП во Винојуг и Табановце, како и на територија на РСМ што е обезбедена и помогната од страна на УНХЦР.

4. Буџет

Спроведените активности за борбата против трговијата со луѓе беа реализирани во партнерство помеѓу националната Комисија и институциите, меѓународните организации и здруженијата на граѓани на Република Македонија, преку донатори и партнери кои придонесоа во имплементација на спроведените активности за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција.

Табела1: Спроведени активности преку обезбедени средства од:

МВР	230.018,00 мкд
Прифатен центар за странци	3.071.826,00 мкд
МТСП за ЦЖТ	295.836,00 мкд
Меѓународни организации ⁷⁰	64.800.350,00 мкд

⁷⁰Меѓународната организација за миграции ИОМ Скопје во рамки на регионалните и националните проекти/активности обезбеди груби пресметки од вкупните проектни буџети предвидени за имплементација на околу 300.000€ или 18.450.000,00мкд. Мисијата на ОБСЕ во Скопје 43.600 ЕВРА или 2.569.600,00 денари, UNHCR 4,914,350,00 денари, ICMPD обезбедени за имплементација на проектот Study on Trafficking Resilience and Vulnerability en route to Europe (STRIVE): 564,017,54 € или 34.685.800 денари, Канцеларијата на Совет на Европа во Скопје преку проектот на Хоризонталниот инструмент обезбеди 68.045,00 € или 4.180.600мкд.

Здруженија на граѓани ⁷¹	13.000.000,00 мкд
Вкупен буџет изнесува	81.398.030,00 мкд

5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти

5.1 ПРЕДИСТРАЖНА ПОСТАПКА

5.1.1 Трговија со луѓе/дете

- **Министерство за внатрешни работи⁷²**

Во текот на 2018 година МВР преземаше мерки и активности насочени кон откривање и идентификување на лица поединци, но и лица организатори на криминални групи, лица членови на криминалните групи и лица соработници на истите за кои постоеше сомнение дека се сторители на кривичните дела, со цел обезбедување материјални докази за постоење на кривичното дело и(ли) сторител(и), односно за кривично гонење на лицата инволвирани во извршување на кривичните дела -трговија со луѓе/криумчарење мигранти.

Во текот на 2018 година не се регистрирани кривични дела „трговија со луѓе“, додека во шест случаи, откриени се десет кривични дела „трговија со дете“, за што од страна на Одделот за сузбивање на организиран и сериозен криминал преземени се мерки на кривичен прогон против 17 лица, од кои еден државјанин на Албанија. Жртви на овие дела се женски деца врз кои со физичко и психичко насиљство биле принудувани да вршат сексуална и трудова експлоатација, а дел од нив биле принудувани и на присилни бракови.

- **Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција**

За кривично дело Трговија со дете по чл.418-г од КЗ во текот на 2018 година по поднесени кривични пријави од МВР по што се оформени 4 предмети, против 13 лица (од кои 8 лица се мажи а 5 жени) и се донесени следните одлуки:

- За 5 лица (од кои 3 се мажи а 2 се жени) се превземаат дејствија во претходна постапка;

⁷¹ Во тековната 2018 година Здруженијата на граѓани своите активности ги спроведоа волонтерски и од сопствени средства без надомест за финансирање на активности од Буџет на РМ. Здружението на граѓани „Отворена порта Ла Страда“ за активности наменети за трговија со луѓе искористи 13.000.000мкд. Црвениот крст на Република Македонија активностите за едукација на млади ги спроведе од страна на обучени едукатори на волонтерска основа.

⁷²Податоци добиени од Оддел за криминалистичко разузнавање и анализа.

- За 2 машки лица предметот е отстапен на надлежно постапување на друго обвинителство;
- Против 6 лица (од кои 3 се жени и 3 се машки лица) се донесени наредби за спроведување на истражна постапка, по што за сите се поднесени и обвинителни акти;
- По поднесени обвинителни акти за 4 лица (од кои 2 лица се жени а 2 лица се мажи), донесени се првостепени осудителни пресуди, а за 2 машки лица главната расправа е во тек;
- За 2 женски лица поднесена е жалба на првостепена пресуда и жалбената постапка е во тек.

За кривично дело - Трговија со луѓе чл. 418-а од КЗ, во текот на 2018 година не е поднесена ниту една кривична пријава, поради што не е оформлен ни предмет по истото дело.

Табела 2 : Табеларен приказ на идентификувани жртви на трговија со луѓе во 2018 г.

ЖРТВИ 9			
Деца 6		Возрасни 3	
Домашни 5	Странски 1	Домашни 3	Странски /
Вид на експлоатација		Вид на експлоатација	
Сексуална 3	Присилен брак 3		Сексуална 3

**Потенцијални жртви на трговија со луѓе
124^{*73} од кои 87 деца (75 женски пол и 49 мажи)**

*Од вкупниот број на идентификувани потенцијални жртви, 20 се идентификувани помеѓу илегалните мигранти.

Потенцијалните жртви на трговија со луѓе се идентификувани од страна на:

- Мобилните тимови – идентификуваа 104 потенцијални жртви на трговија со луѓе, 65 лица (или 62,5%) се женски а 39 се машки. Според возраста, од 104 потенцијални жртви, 79 (или 76%) се под 18 години возраст, а 25 се над 18 години возраст. 100 се државјани на РМ, а 4 се странски државјани. Од 65 жени – потенцијални жртви на трговија со луѓе, 45 се под 18 години возраст (69,22%) додека 20 се над 18 години возраст. Од 39те мажи

⁷³ Кај сите идентификувани потенцијални жртви недостасува елементот на експлоатација, со што истите не можеле да се идентификуваат како ЖТЛ, како што е предвидено со битието на кривичното дело

- потенцијални жртви на трговија со луѓе, 34 се под 18 години возраст (87%) додека 5 се над 18 години возраст.

- Во текот на 2018 година теренските тимови на Здружението на граѓани „Отворена Порта-Ла Страда“, меѓу мигрантите идентификувале вкупно 20 лица потенцијални жртви (10 мажи, 6 жени, и 4 деца) кај кои се утврдени индикатори за трговија со луѓе кои биле асистирани од здружението.

Големиот број на идентификувани потенцијални жртви на трговија со луѓе, каде недостасува елементот на експлоатација упатува на навременото реагирање и теренската работа на мобилните тимови. Ваквото проактивно делување и давањето на помош и поддршка на потенцијалните жртви придонесува во спречување на трговијата со луѓе и ја нагласува потребата од поголема теренска активност помеѓу ранливите групи на територијата на целата држава.

5.1.2 Криумчарење мигранти

Борбата против илегалната миграција и трговијата со луѓе е еден од националните приоритети на државата во функција на стратешкиот приоритет „Јакнење на борбата против корупцијата и организираниот криминал“. Според статистичките податоци, во Северна Македонија, од средината на 2018 година забележано е значително зголемување на бројот на обиди за илегални преминувања поради промена на рутата и користење нови правци за илегално преминување преку „Јадранска крајбрежна ruta“- од Грција преку Албанија, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Хрватска.

Статистичките податоци говорат дека состојбата со напливот на мигранти во Македонија е зголемена за четири пати. Регистрирани се вкупно **16.895 обиди за илегални преминувања**, а во најголем дел 88,4% се регистрирани на границата со Грција Северната граница се користи за илегален излез од државата и упатување кон Европските земји, но регистрирана е и појава на мигранти кои се враќаат од Србија, додека западната и источната граница иако не се дел од рутата која ја користат мигрантите, сепак поради конфигурацијата и пристапноста на теренот, близината на магистралните патишта и населените места долж граничната линија е привлечна за илегални преминувања.

На македонско-грчката граница, бројот на мигранти спречени при обид за илегално преминување бележи зголемување за четири пати. Откриени се 14.943 лица, од нив најголем дел потекнуваат од Блиско-источни земји кои се зафатени со воени дејствија и тоа Пакистан, Авганистан, Иран, Индија, Сирија, Ирак итн. Подрачја кои во најголем дел се користат за илегално преминување на границата со Грција се автобуската и железничката станица во Гевгелија-над 60%, потоа села долж автопатот „Пријателство“, додека граничната линија на Дојранскиот, Кавадаречкиот и Битолскиот регион се користат со помал интензитет, а преземањето зајакнати мерки и активности и поставувањето зачестени мешовити патроли, во последниот квартал од годината, придонесоа мигрантите да ја

сменат рутата на илегален влез и да се насочат кон југо-источниот дел од државата, како Струмица, Радовиш, Свети Николе и сл.

Тренд на зголемување за пет пати, бележат обидите за илегални преминувања на северната граница со Србија, каде се регистрирани 1.661 обиди. Ваквата појава е како резултат на злоупотребата на безвизниот режим што Србија го воведе за државјаните на Иран и Индија, кои со помош на лица од Авганистан, Пакистан и Иран и користење на директни авионски линии воведени од Иран или од Истанбул пристигнуваат во Белград, а потоа со помош на криумчари се транспортираат до Бујановац, Прешево и Миратовица, од каде се преземаат од криумчари од Македонија, при што им се одземаат личните документи и организирано се транспортираат до селото Loјане, од каде добиваат насоки за нивно понатамошно патување кон Гевгелија и Грција. Дел од мигрантите организирано со патнички возила се носат кон Гевгелија, а дел се оставаат на автобуски станици во Куманово и во Скопје, од каде им се купуваат билети за Струмица и Гевгелија. Меѓутоа, нивниот број бележи тренд на намалување од средината на октомври па до декември 2018 година, како резултат на донесената одлука на Министерството за надворешни работи во Србија, со која се укинува визната либерализација воведена за државјаните на Иран. Како најзагрозени места на оваа граница каде во најголем дел мигрантите кои се откриваат се во реонот на Табановска река, Миратовачки пат, како и во околината на Куманово и Скопје.

Еден од приоритетите по кои постапува полицијата е детектирање и сузбивање на организираните криминални групи инволвирали во криумчарење на мигранти. За поефикасно справување со криумчарењето, отпочна со работа Националната единица за борба против криумчарење на мигранти и трговија со луѓе. Во таа насока, откриените случаи на криумчарење мигранти се зголемени за три пати, при што спречен е обид да бидат прокриумчарени 891 мигранти. Според структурата, 62,7% се по потекло од Пакистан, 13,2% од Авганистан, 5,7% од Ирак, 5,5% од Бангладеш, 3,6% од Иран, 3,1% од Сирија итн.

Мерки на кривичен прогон се преземени против 62 лица за сторени 44 кривични дела „криумчарење на мигранти“, од нив 85,5% се македонски државјани, а останатите се пет бугарски, тројца авганистански и еден пакистански државјанин.

За одбележување е и детектирањето и сузбивањето на три организирани криминални групи. Првата е четиричлена организирана криминална група, која криумчарела мигранти преку т.н. „зелен појас“ од Грција во Македонија, а при нивниот транспортот, поради голема брзина, возилото излетало од патот, при што на лице место починале двајца мигранти, додека 12 биле тешко повредени. Втората група е составена од двајца македонски државјани и едно непознато лице од Грција, кои прифаќале мигранти од Грција и ги превезувале до Кумановско-липковскиот регион, а потоа кон Србија, а при сузбивање на истата спречен

е обид да бидат прокриумчарени 18 мигранти од Авганистан. Последната е деветчлена група, која како дел од меѓународна организирана криминална мрежа, организирала криумчарење на повеќе групи на мигранти од Албанија и Македонија кои неможеле да добијат виза за патување кон САД и Канада по регуларен пат, стекнувајќи се со противправна имотна корист од околу 1.000.000 американски долари.

За ваквите криминални активности, против 15 лица поднесени се кривични пријави за сторени шест кривични дела „организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе, трговија со малолетно лице и криумчарење на мигранти“.

Главна рута низ државата која се користи при криумчарењето на мигрантите и понатаму останува да биде Гевгелиско-демиркалискиот регион. Изминатиот период почесто користен е и Кумановско-липковскиот регион, како и Штипскиот регион. Нов модус што се користи за криумчарење на мигрантите е со преминување на граничен премин сокриени во возило и автобус, но и со криење во товарни возови што доаѓаат од Грција, што отстапува од вообичаениот модус операнди на криумчарење и е карактеристичен во последните три години.

- **Прифатен центар за странци**

Во Прифатниот центар за странци во Скопје, во 2018 година, сместени се 317 лица, од нив 280 се од машки пол, а 37 од женски пол. Според земјата на потекло, најмногу се од Пакистан-88, 194 од лицата се на возраст од 18 до 35 години, 68 лица на возраст од 36 до 59 години и мал дел се деца до 17 години.

- **Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција**

За кривично дело Криумчарење мигранти чл. 418-б од КЗ, во текот на 2018 година оформени се 46 предмети (37-се предмети по поднесени пријави од МВР и 9 се предмети оформени по поднесени известувања од МВР), против вкупно 73 лица, од кои 72 се мажи а 1 лице е жена.

- **32 предмети против 48 лица (47-мажи/ 1 жена)** донесени се одлуки за 7 машки лица да се превземат дејствија во претходна постапка, за 1 машко лице донесено е решение за отфрлање на кривичната пријава, за 8 машки лица донесена е пресуда врз основа на предлог-спогодба во претходна постапка. За 32 лица (31 машко/1 жена) поднесени се обвинителни предлози по кои за 12 машки лица главната расправа е сеуште во тек а за 20 лица од кои (19 лица се мажи и 1 жена) донесени се првостепени осудителни пресуди. За 2 машки лица поднесена е жалба на првостепената пресуда од кои за едно лице веќе е донесена и второстепена пресуда со која што првостепената пресуда е преиначена во одлука за кривична санкција.

- Еден предмет против 4 машки лица, од кои за едно лице е поднесен обвинителен предлог по кој главната расправа е сеуште во тек, против 3 машки лица донесени се наредби за спроведување на истражна постапка од кои за 2 лица донесена е наредба за запирање на истражната постапка, а за 1 лице поднесен е обвинителен акт по кој главната расправа е сеуште во тек.
- 13 предмети против 21 машко лице за кои донесени се наредби за спроведување на истражната постапка од кои за 1 лице е донесена наредба за прекин на истражната постапка, за 2 лица донесени се пресуди врз основа на предлог спогодба во фаза на истрага, за 10 лица поднесени се обвинителни акти, а за 8 лица истражната постапка е сеуште во тек. По поднесените обвинителни акти за вкупно 10 лица, за 8 лица главната расправа е сеуште во тек, а за 2 лица донесени се првостепени осудителни пресуди.

За кривично дело – **Организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе, трговија со дете и криумчарење мигранти** по чл. 418-б од КЗ, во текот на 2018 година попднесена е кривична пријава од МВР против 9 машки лица, за кои донесена е наредба за спроведување на истражната постапка, од кои за 2 лица поради недостапност донесена е наредба за прекин на истражната постапка а за 7 лица истражната постапка е сеуште во тек.

5.2 КРИВИЧНА ПОСТАПКА

За кривичните дела поврзани со трговијата со луѓе и илегалната миграција во текот на 2018 година, во Основен Суд Скопје 1- Скопје се примени вкупно 60 предмети, во кои обвинети се јавуваат 82 лица, од кои завршени се 48 предмети и обвинети се 66 лица.

Во текот на 2018 година, казна затвор по 10 предмети изречена е на 20 лица, додека условна пресуда е изречена по 13 предмети на 20 лица.

Времетраењето на досудените казни затвор се движат од 1 до 6 години. За наведените кривични дела како обвинето лице во правосилните одлуки се јавува едно лице, Државен службеник при Влада на Република Македонија.

Структурата на обвинетите лица во однос на лицата кои се со правосилна пресуда, за чл. 418-а тројца обвинети се од машки пол од кои две лица се од албанска националност и едно лице од друга националност. Што се однесува на чл. 418-б од вкупниот број на обвинети (36 се машки и 2 се женски лица), 15 лица се од албанска националност, 5 се македонци, 5 роми, 4 бугари, 3 туци, 2 бошњаци и 4 лица се од друга националност.

Извршена е конфискација на 150 евра и 1620 денари, и одземени се 2500 евра и 200 денари. Во извештајниот период не е донесена пресуда што резултира со затварање на бизнис што се користел за извршување на трговија со луѓе.

Табела 4 : Табеларен преглед на судски предмети и обвинети лица

Член од КЗ	Примени		Завршени		Правосилни		Казна затвор		Условна осуда	
	предмети	Обвинети лица	предмети	обвинети лица	предмети	Обвинети лица	предмети	Обвинети лица	предмети	Обвинети лица
чл.418 а	/	/	2	3	2	3	/	/	2	3
чл.418 б	57	76	45	60	33	38	10	20	11	17
чл.418 в	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
чл.418 г	3	6	1	3	/	/	/	/	/	/
Вкупно	60	82	48	66	35	41	10	20	13	20

6. Препораки по планирани активности за 2019 година

- ❖ Континуирано да се спроведува Националната стратегија и Акцискиот план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2017-2020 година;
- ❖ Да се следат измените во ЕУ и во законодавствата на ЕУ државите како и државите од регионот во делот на трговија со луѓе и илегалната миграција со цел навремено синхронизирање на националните мерки и активности со мерките на ЕУ и на земјите од регионот;
- ❖ Залагање за спроведување на активности за воспоставување и имплементација на фондот за компензација на жртви;
- ❖ Оббедување на поддршка во спроведување на активности на Национална единица со цел поголема идентификација на криминални групи и поединци кои на организиран начин вршат планирање, подготвка и извршување на кривични дела од областа на криумчарење на мигранти и трговија со луѓе;
- ❖ Обезбедување и поддршка на активности за функционирање на мобилните тимови за идентификација на ранливи категории, вклучително и жртви на трговија со луѓе со цел подобрување на идентификација;
- ❖ Понатамошно јакнење на билатералната и регионалната соработка
- ❖ Министерството за внатрешни работи континуирано да ги следи состојбите на јужната и северната граница и презема координирани мерки и активности за успешно надминување и справување со мигрантската криза, зголемено ангажирање на севкупните капацитети и

ресурси заради справување со настаната состојба, спречување на нејзина ескалација, а со цел одржување на стабилна безбедносна состојба;

- ❖ Спроведување на основни, но и специјализирани обуки, како и обуки за постапување на ревидираните СОП со цел нивна континуирана имплементација од страна на засегнатите страни;
- ❖ Организирање мултидисциплинарни континуирани обуки за трговија со луѓе и илегална миграција заради зајакнување на капацитети на професионалците/ засегнатите страни;
- ❖ Заеднички обуки на социјалните работници со претставниците на Националната единица и Јавното обвинителство со цел координирани постапувања и постапувања во насока на заштита на правата на жртвите;
- ❖ Специјализирани обуки за работа со деца жртви на трговија со луѓе со фокус на интервју и третман на траумите, наменета за психологи и социјални работници, во која треба да се вклучи и персоналот од малите групни домови;